141. številka. V Ljubljani, v petek 22. junija 1923. Leto LVI.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petit vrst á 1 D, od 10—15 petit vrst á 1 D 50 p, večji inserati petit vrsta 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici petit vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda" in „Narodna tiskarna" Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda" Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon štev. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: v Jugoslaviji vse dni po Din 1·— v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1·25

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod" velja:	V Jugoslaviji v Ljubljani	V Jugoslaviji po pošti	V inozemstvo
12 mesecev	Din 144·—	Din 144·—	Din 264·—
6 „	„ 72·—	„ 72·—	„ 132·—
3 „	„ 36·—	„ 36·—	„ 66·—
1 „	„ 12·—	„ 12·—	„ 22·—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno po nakaznici.

Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Aktualen primer.

Pretresljiva usoda bolgarskega agrarnega tribuna zasluži politično in socijološko premišljanje. Padec Stambolijskega namreč ni običajen političen dogodek. Saj vsebuje marsikatero politično in socijološko resnico, ki ni vsakdanja, zato pa nič manj pomembna in važna tudi za naše sedanje jugoslovenske javne razmere.

Kaj tiči za usodo tega agrarnega tribuna? Stambolijski je bil po poročilih sila naobražen mož, posebno v zadevah agrarne politike ter državnega vodstva se je mogel kosati z vsakim bolgarskim, pa tudi mednarodnim državnikom. Zamislil je zaokrožen načrt agrarne države, izpeljal v potankosti razpleteno strankarsko organizacijo bolgarskega zemljoradniškega gibanja, izvedel volitve, ki so mu prinesle absolutno zaupnico bolgarskega naroda, držal vajeti javnega reda v krepkih rokah ter vladal strogo nad opozicijo. Nihče ni pomišljal, da bi tega moža mogla omajati ali strmoglaviti kaka revolucijonarna burja. Njegova moč se je videla zasidrana v jekleni strankarski disciplini, v vojski, v državni sili, v idejah zemljoradniškega pokreta. In vendar smo doživeli nezaslišani dogodek, da je to osebnost zlomila revolucija ene noči, takorekoč brez prelitja krvi, da se je mogočna strankarska organizacija sesula v štiriindvajsetih urah, da so prepričanja zemljoradniških idealov splahnela kakor trenotne otroške trmice in da se danes vlada na Bolgarskem po načelih, ki so temeljito nasprotni onim, za katerimi je stal včerajšnji bolgarski narod.

Bolgarski primer je torej pokazal 1.) kako nestalno je javno mnenje, kako minljiva, nedosledna, nepogumna in neidealna je narodova volja, 2.) kako relativna je moč političnega voditelja, ki snuje z diktaturo in nepomirljivo politično močjo, 3.) kako raznovrstna so lahko načela državne uprave.

Oglejmo si te tri resnice na domačih jugoslovenskih razmerah. Tudi pri nas imamo voditelje a la Stambolijski, kojih poglavitna oznaka je brezvestna strankarska demagogija seljaške politične volje. Stjepan Radić je idealni primer jugoslovenskega Stambolijskega, samo da mu manjka globoka, v agrarnih zadevah pozitivna doktrinarnost bolgarskega tribuna in da se ž[illegible] more meriti v politični spretnosti in p[illegible]vidnosti. Tudi Radić obdeluje voljo h[illegible] spoznanje hrvatskega seljaškega naroda z velikimi, za razumnika skrajno smešnimi, idejami »hrvatske seljaške mirotvorne človečanske itd. republike.« Koliko nesoglasij je izrekel Radić v zadnjih petih letih! Dosleden je bil samo v brezvestnem harangiranju hrvatskih seljaških mas proti Beogradu in proti pozitivnemu razvoju jugoslovenske državnosti. Radićeva duševna abnormalnost je splošno priznana. Zlasti v tem oziru ga ni moči primerjati z zdravim državniškim razumom bolgarskega tribuna, ki je živel v neposredni realnosti bolgarskih seljaških in državnih interesov ter pozitivno gradil lepše bodočnosti bolgarskega naroda. Kolikokrat se je Radić in so se njegovi nasledniki po slovenskih in drugih krajih naše države pregrešili zoper osnovne državne zakone! Naj navedemo samo stališče federalističnega bloka v zadevi Makedonije: kolikokrat so zagovarjali iredentistična stremljenja bolgarskih imperijalistov, kako besno so se zaganjali v jugoslovenska suverena prava nad makedonsko pokrajino. Pa tudi proti obstoju jugoslovenske države so v zadnjih letih razmahnili na tak brezdušen način, da bi jih bila morala državna oblast že davno odstraniti iz našega javnega življenja.

Sofijska revolucijonarna burja je pometla z zemljoradniškimi načeli bolgarskega naroda. Danes in jutri bo živel taisti narod z meščanskimi ideali zadirljivega bolgarskega nacijonalizma in kapitalizma. Pravijo, da je bila sofijska revolucija odpor svobodoljubnega meščanstva proti diktaturi seljaškega tribuna. Kako potrebna bi bila šele reakcija jugoslovenskih državotvornih elementov, ki imajo v skupščini in v narodu večino za sabo, da pometejo z federalistično protidržavno akcijo naših domačih demagoških tribunov. Pri nas ne gre za javno svobodo, od katere brezmejnosti že stokajo temelji naše državne zajednice, temveč se bije boj za državo samo.

Ne govorimo tukaj za bolgarski primer iz načelnega pristanka na nasilne metode v notranji politiki. Mi zagovarjamo pomirljivo notranjo politiko, ki stremi za kompromisnimi zaključki dogovarjajočih se manjšin in večin naše skupščine in političnega javnosti in ki hoče na ta način dosegati razvojno linijo trajne zadovoljnosti jugoslovenskega prebivalstva. Taka zadovoljnost z javnimi zadevami je pač hrbtenica vsake države, vsakega zdravega nacijonalnega in državnega razvoja. Toda če imate opravka z nasilnimi in brezvestnimi demagogi, s skrajno destruktivnimi elementi, ki rušijo državno gradbo, po kateri so koprneli zavestno ali nezavestno jugoslovenski rodovi skozi tisočletja, tedaj vas mine ozir na kompromisno politično linijo ter vas obmani bolgarski primer. V prihodnjih mesecih se bo moralo tudi pri nas odločiti. Gospodje iz federalističnega bloka si bodo morali premisliti ali hočejo kompromisno ter splošno spravno rešitev svojega manjšinjskega političnega vprašanja ali pa hočejo, da jih zadene bolgarski primer. Mi smo trdno prepričani, da bo vladna politika v enem in drugem pravcu uspela, da bo pritegnila voljo narodove večine na svojo stran in da bo zavil notranji razvoj na boljša pota, kakor so današnja.

Sreča, ki je bila 18. marca Radiču in Korošču tako mila, se zna po bolgarskem vzorcu izpremeniti. Narodna volja je suverena samo, kadar je izraz premišljenosti in poštenosti. Kadar pa je plod brezvestne demagogije, se opoteče, kakor na Bolgarskem.

Baš nevarnost taiste bolgarske revolucije je izkazala, kako nezanesljiva je še danes mednarodna pozicija jugoslovenske države. Iz tega spoznanja izhaja, da je v naši notranjosti čimprej treba likvidirati ustavni spor ter umetno in nezmiselno slovensko in hrvatsko »narodnostno« vprašanje odstraniti z dnevnega reda. Jugoslovenski narod hoče močno državo, ponosno historično misijo v mednarodni politiki Jadrana in Balkana, ter širokopoteznega ustvaritelja dela na notranjem gospodarstvu, civilizaciji in kulturi. Ali spametovanje demagogov, ali proč ž njimi!

Italijanski pritisk v reškem vprašanju.

Pri zavlačevanju rešitve reškega vprašanja je pričakala Italija trenotek, v katerem pravi: ali se odnese reška zadeva z dnevnega reda po italijanski volji sedaj ali pa nikdar.

Italijanska zunanja politika posega dosledno tja, kjer se ruje in intrigira proti naši državi. Posebno rada nudi svojo roko probujajočim se Madžarom in kako je podpirala makedonstvujušče, nam je razkrila bolgarska revolucija. K svojim uspehom v Bolgariji hoče italijanska zunanja politika sedaj pridružiti še uspeh glede Reke. Milanski »Secolo«, ki se znova peča z reškim vprašanjem, izvaja, da je Reka za Jugoslovene trn, katerega se morajo za vsako ceno osvoboditi, ako želijo imeti vso ono prostost kretanja, za katero baš čutijo silno potrebo na balkanskem polotoku, da bi rešili ne samo kako pričkanje, marveč tudi svoje nacijonalno jedinstvo. V Rimu so se pričela pogajanja za Reko v hipu, ki se zdi najugodnejši italijanski vladi. »Secolo« piše: Pogajanja za reško vprašanje se nadaljujejo v enem najdelikatnejših momentov balkanskega življenja. Mi ne mislimo, da bi mogla imeti bolgarska revolucija tak pomen, kakor verujejo mnogi pri nas. V vsakem slučaju pa so sofijski dogodki tam, da pokažejo Jugoslaviji, da ona ne more mirno sanjati svojega sna v Makedoniji, v deželi, ki je bila dvajset in še več let med najnemirnejšimi na nemirnem evropskem Orijentu. Ako se morda treba bati kakega poskusa revanše s strani premaganih, je to baš na mejah Jugoslavije, kjer so premaganci slabo razoroženi in vse kaže, da čakajo samo na to, da bi bila Mala antanta manj kompaktna in Velika antanta bolj zaposlena s krizo Nemčije. Madžarska in Bolgarska sta veliko, strašno nepoznanstvo za mladi narod, ki je v našem sosedstvu. Kako si torej more dovoliti luksus, da pušča otvorjeno prav svojo najranljivejšo stran na zapadu?

Italijani govore nam bridko resnico, hoteč nas vstrahovati in prisiliti k popustljivosti v reški stvari, da bi se skončala edino le tako, kakor velevajo italijanski interesi, ki so naperjeni proti naši bodočnosti na morju. Baroš, Delta in Brajdica so edina naša izgrajena obal in pristanišče na Jadranu, ki je spojeno po normalni železniški zvezi z notranjostjo naše države. Za sedaj je to edino naše izhodišče na morje in ostane, dokler se dalmatinska pristanišča ne izpopolnijo in zvežejo z Bosno, Hrvatsko in Srbijo. Ta naš izhod na morje nam hočejo vzeti Italijani, da bi začeli potem še z večjim povdarkom razlagati, da so le oni pravi gospodarji na Jadranu in da tako mora ostati tudi v bodoče. Zato pa k sosedom, ki nimajo prijateljskih in miroljubnih čustev do nas, k Madžarom in Bolgarom kar lahko prištejemo tudi Italijane. Sicer so za sedaj zelo naklonjeni mirnim razmeram s sosedi in »Secolo« piše na to: Tudi oni, ki so se najbolj protivili rapallski pogodbi, so sprejeli idejni red, da je zgodovina zgrajena po etapah in da je za našo generacijo že to pretežko breme, da je zdržala tako vojno, katere se je svet komaj rešil. Zgodovina, ki nas čaka v najbližjih desetletjih, nam pove, ali smo se leta 1920. zadosti pobrigali za nacijonalno varnost ali pa bomo morali doprinesti nove žrtve, da se bolje zajamči sigurnost bodočih generacij. Med tem pa se treba oddahniti, treba si zagotoviti dolgo perijodo miru. Prvotni interes Italije je torej mir, v prvi vrsti s sosedi. »Secolo« priporoča Jugoslovenom pri rimskih pogajanjih koncilijantnega duha in lojalnosti. Reka pomeni za Italijane samo strošek in »Picolo« naglaša, da je sicer težko reško vprašanje reducirano na Baroš in Delto ter bo sporazum dosegljiv, ker Jugosloveni čutijo ob zadnjih dogodkih svojo balkansko situacijo mnogo bolj nego kedaj poprej. Tržaški list nas zopet goni proti Egejskemu morju, kakor da bi Jugoslovani ne imeli ničesar iskati na Jadranu. Ta modrijan bo nekega dne zahteval celo, da se ima tudi Dalmacija okreniti proti Egejskemu morju!

Važnost polagamo na navedena izvajanja milanskega lista, ki je resen in upoštevan v javnosti. Iz njih je razvidno kako hočejo Italijani vseh vrst doseči to, da bi razpolagali z Jugoslavijo poljubno ob primernih prilikah in bi si jo prisvajali gospodarsko, politično in po etapah teritorijalno. Ako bi ne bile naše notranje razmere zašle na kriva pota razdora, bi se ne upali Italijani tako nastopati proti nam; o drugih še govoriti bi ne bilo treba!

Kaj bo z Reko, tega danes še ne vemo. Pričakujemo pa skoro iz Rima poročilo, ki po sedanjem položaju gotovo ne bo ugodno zvenelo.

A. G.:

Razdelitev avstro-ogrskih arhivov.

I.

Na Dunaju, sredi junija 1923.

»Jutranje Novosti« z dne 26. aprila t. l. so poročale, da je odrejena trioseb na komisija v svrho, da v konferenci na Dunaju razpravlja o — »razdelitvi« avstro-ogrskih arhivov.

Na to poročilo je priobčil g. dr. Josip Ivanić, profesor srbo-hrvaščine na tukajšnji orijentalski akademiji, obširnejši članek, ki bi bil zaslužil, da je zbudil v celi Jugoslaviji vihar zanimanja in — uvaževanja, ne pa, da je ostal pozabljen kakor kak malopomemben dopisič iz tujine. Vsa ta stvar je tako važna, da se moramo o njej temeljito postaviti prek našo celokupno javnostjo, ker vsi dosedanji dobrohotni uradni in poluradni dopisi, osebni koraki od raznih strani niso nič zalegli.

Gospod dr. Ivanić je naš primorski rojak, živi na Dunaju znanosti in vedi, je zlasti v vprašanju arhivov strokovnjak prve vrste, najboljši med izvrstnimi, in njegov glas bi moral odmevati po vsej Jugoslaviji, zlasti pa na najmerodajnejših mestih v Beogradu.

Conan Doyle: 7

Razpad in vstajenje svetovja.

Roman.

»Noah, Noah!« je grmel in vil obraz kot pravcati repoštev, dočim sva si lord John in jaz pomembno nasmihala, Summerlee pa je z izrazom na želodcu bolne koze migal z glavo sem in tja, ter tako dajal izraza svoji nevolji. Konečno je začel še vedno momljajoči Challenger čitati brzojave. Mi trije pa smo stali pri visokih prišiljenih oknih in občudovali prekrasen razgled raz grič, na katerem je stala Challengerjeva hiša, po cvetoči poljani, kjer je mrgolelo športnikov. Še dalje se je po iztrebljeni goščavi vila železniška proga London - Brighton in čisto blizu nas je stalo majhno, s plotom obdano dvorišče, kjer je bil spravljen avtomobil.

Na Challengerjev klic smo se vsi ozrli vanj. V tem je bil že vse brzojavke prečital in jih skrbno razložil pred seboj. Videlo se mu je, da je nenavadno razburjen.

»No, gospoda moja,« je začel, kot da je morda na kaki seji, »to je brezdvoma zelo zanimiv sestanek v teh tako nenavadnih, dejal bi, nečuvenih okolščinah. Vas li smem vprašati, če se je vam med vožnjo iz mesta do tu pripetilo kaj izvanrednega?«

»Edino to sem opazil,« je dejal Summerlee s kislim nasmehom, »da se naš mladi prijatelj v teku zadnjih treh let ni prav nič poboljšal. Žal mi je, da moram ugotoviti, da sem imel med potjo prav resen razlog, da sem se zgražal nad njegovim vedenjem in bi ne bilo prav, če bi trdil, da ni name napravil izredno slabega vtisa.«

»No, no, mi vsi skupaj smo včasi precej neznosni,« je menil lord John. »Mladi mož gotovo ni hotel slabo. Sicer pa je internacijonalec in če je potratil pol ure časa, da nam je popisal nogometno tekmo — to vendar ni nič tako hudega.«

»Pol ure za popis nogometne tekme!« sem nestrpno vzkliknil. »Vi sami ste porabili pol ure, da ste nam pripovedovali brezkončno storijo o nekem bivolu. To lahko potrdi tudi profesor Summerlee.«

»Težko bi odločil, kdo od vaju je bil dolgočasnejši,« je odgovoril Summerlee.

»Povem vam, gospod Challenger, da vse svoje življenje nočem več ničesar slišati o nogometu ali pa o bivolih.«

»Saj nisem niti besedice spregovoril o nogometu!« sem se upri.

Lord John je rezko zažvižgal, Summerlee pa je ves v skrbeh zmajal z glavo.

»In k temu: še tako zgodaj,« je menil, »to je prav res za obupati. Dočim sem mirno sedel in ves zamišljen molčal —«

»Oho! Kaj, molčali da ste?« je vzkliknil lord John, »saj ste nam ves čas počenjali pravcato kabaretno predstavo kot posnemalec živalskih glasov; bolj ste bili kakemu zbesnelemu gramofonu podobni kakor pa človeku!«

Summerlee se je užaljen zravnal in pripomnil prav pikro: »Lord John, vi postajate neokusni!«

»To je pa že od vraga, to meji že na blaznost!« je zaklical lord John; »vsakdo izmed nas prav dobro ve, kaj sta druga dva počenjala, toda nihče se ne spomni svojih lastnih dejanj. Začnimo kar spredaj. Vstopili smo v kadilni oddelek prvega razreda, to stoji, ali ne? Nato se je začel prepir radi pisma prijatelja Challengerja v »Timesu«, ne?«

»O, zbog tega ste se prepirali?« je vprašal hišni gospodar z grmečim glasom in namršil obrvi.

»Vi, Summerlee, ste dejali, da je vsa ta stvar gola laž!«

»Oho!« je dejal profesor Challenger, se udaril po prsih in si pogladil brado. »Da je vse to laž?! Zdi se mi, da sem take besede že slišal. Morda smem vprašati, s kakimi dokazilnimi sredstvi je veliki in znameniti profesor Summerlee zavrgel tolmačenja onega ponižnega človeka, ki se je upal podati svoje mnenje o znanstvenih možnostih? Morda bo gospod profesor vendarle blagovolil navesti nam nekaj razlogov za svoje nasprotno mnenje, preden popolnoma uniči to nesrečno mojo teorijo.«

Po teh besedah se je priklonil, zganil z rameni, razprostrl prste in navzel zelo sarkastičen izraz.

»Moji protirazlogi so zelo preprosti,« je odvrnil trmasti Summerlee, »moje povsem ponižno mnenje je to: vzemimo, da je zemljo obdajajoči eter na nekem mestu res struponosen ter bi utegnil povzročiti nevarne in škodljive posledice, vendar pa se čudim, kako da mi trije na vlaku nismo občutili prav nikake spremembe na sebi?«

Ta razlaga je izzvala pri Challengerju silen smeh. Smejal se je tako močno, da se je tresla vsa soba. Slednjič si je obrisal potno čelo in povzel besedo: »Naš častiti Summerlee bi ne smel tako površno pregledati vsega položaja; sicer pa je to njegova stara razvada. No, gospodje moji, najbolje bo, če vam pojasnim svoja lastna dejanja, ki sem jih danes zjutraj zagrešil; kajti toliko lažje boste razumeli svoje duševne zablode, ki ste jih pravkar ugotovili, če vam pokažem, da so mene samega popadli hipi, ko sem menil, da sem popolnoma izgubil duševno ravnotežje.

V naši hiši biva že več let hišna Sara. To vam je pretirano pobožnjaška ženska, ostrega in nelepega izraza. V bistvu je povsem neobčutna, hladna in ne spominjam se, da bi bil pri njej sploh kdaj zaznal trohico čustvovanja. Ko sem davi sam sedel pri zajuterku — moja žena je bila kot običajno v svoji sobi — mi je nenadoma šinila v glavo misel, kako zabavno pa tudi poučno bi bilo poizkusiti, do kako daleč sega Sarina neverjetna neobčutnost. Za ta poizkus sem si izbral prav preprosto, pa tudi učinkovito sredstvo. Malo cvetlično vazo, ki se običajno nahaja na mizici, sem prevrnil, nato sem pozvonil in se skril pod mizo. Sara je seveda koj vstopila, našla sobo prazno in je gotovo mislila, da sem v delavnici. Kakor sem pričakoval, je stopila bliže in sklonila se nad mizo, da bi popravila vazo. Zagledal sem pleteno nogavico in gumijast čevelj — pomolil sem glavo bliže in — zasadil svoje zobe v mehko meso njenega bedra. Uspeh je daleko nadkrilil vsako moje pričakovanje. Nekaj hipov je stala kot okamenela in gledala topo na mojo glavo. Nato pa je z divjim krikom treščila skozi vrata. Jaz sem seveda planil koj za njo, da bi jo pomiril, toda se ni zmenila za ničesar, temveč je drla in drla po kolovoznici in nekaj minut pozneje sem jo videl skozi daljnogled, kako beži kot veter proti jugozapadu. To dogodbico sem vam povedal, ne da bi vam za zdaj dodal še kako razlago. V možgane sem vam zasejal nekaj misli in pričakujem, kaka bo žetev. No, ali sem vam ni še prav nič razsvetilo? No, kaj mislite vi, lord John?«

Tako in enako govori veščak dr. Ivanić. Kakor ni dobil niti odgovora on na vse dobro mišljene in premišljene predloge, tako ni imel uspeha dr. Ploj in jaz še manj. Ali ker je zdaj sproženo tako važno vprašanje, pomenimo se javno o njem, da ne pridemo zopet in zopet v položaj, da bi najbolje mišljenih dopisov nihče niti ne čital.

V dopolnilo Ivanićeve slike o obsegu, važnosti in kakovosti tega vprašanja naj ponatisnem tozadevni del iz Spomenice, ki sem jo bil odposlal jaz z Dunaja dne 7. junija 1922. — V prvem delu spomenice govorim o naši brezbrižnosti za prehodne dobe od prevrata do sanžermenske mirovne pogodbe in o milijardni škodi, kakor sem pisal tudi v »Jutranjih Novostih« na letošnjo volilno borbo. Ta del izpuščam in potem sem pisal doslovno:

»Ali tudi v smislu sanžermenske mirovne pogodbe so naši interesi v Avstriji še vedno ogromni.

Avstrija mora n. pr. vrniti v smislu člena 266. in 275. po stanju 28. julija 1914 vse ustanove, štipendije, zapuščine, daritve, pokojninske in invalidne fonde itd. Čeprav so razni fondi izginili v vojnih posojilih, vendar imajo za nas še vedno svojo vrednost.

Velikanski so naši interesi v arhivih vseh centralnih oblasti, zavodov, društev, korporacij itd. Na tisoče in tisoče naših ljudi ima tu svoje važne listine. Na tisoče je še neresenih zadev; tisoči imajo arhivno vrednost. Tu so nastale listine in vrednote historične vrednosti itd. itd.

V področju bivšega vojnega ministrstva in ministrstva deželne brambe je n. pr. dolga vrsta ustanov in fondov za častnike, moštvo, za pogodbene civiliste, vdove, sirote itd., kar spada po čl. 266. in 275. v razdelitev.

Uprave državnih železnic imajo 37 takih fondov.

Aktov in listin, ki vsebujejo interese ali zgodovino Jugoslavije, je na vagone.

Kar se teh aktov in listin tiče, je izvršila naša modrost in indolenca naravnost zločin. Ko je bil še dr. Ploj načelnik naše reparacijske komisije, so poslali iz Beograda dva »stručnjaka«, ki sta za hrbtom dr. Ploja zapravila ugodnosti sanžermenskega miru. Sklenila sta z avstrijsko vlado posebno pogodbo z dne 5. aprila 1920, v kateri sta priznala za delitev aktov in listin — princip »porekla« (Ursprung). Možakarja sta mislila zopet samo na Srbijo; ali za vse prečanske zemlje je ta princip nesreča, kajti najvažnejše listine so nastale na Dunaju ali v Avstriji sploh in torej mi do njih nimamo več pravice.

Ali kakor v zasmeh naši nerodnosti sama vlada često »zahteva« te in one akte ali listine, a avstrijske vlada odgovarja: »Po pogodbi nimate pravice do teh reči, ali ker uvidevamo, da imajo za Vas veliko vrednost, Vam jih stavljamo na razpolago, da si morete oskrbeti kopije«.

Naši interesi v Avstriji so torej tudi v smislu sanžermenskega miru — velikanski. Ali zopet igramo med vsemi državami najžalostnejšo vlogo.

Primerjajmo se samo s Čehi, ki so nam tudi povsod drugod za vzgled:

Po odhodu ministra dr. Zahradnika, ki je imel za svojo komisijo na razpolago celo palačo Lobkovic, je došel za načelnika dr. VáclavÁvra. Poleg njega je v »Komisiji za izvrševanje sanžermenske pogodbe« (kakor se pravilno imenuje!) še 48 oseb pravih strokovnjakov, ki so bili na istih mestih zaposleni že v Avstriji. V osrednjem biroju je samo kader kakih 10 oseb, vsi ostali pa so raztreseni po vseh centralah itd. kjer kakor mravlje vse prebrskajo, — in kar se tiče Čehoslovaške, sporazumno z avstrijskimi oblastmi odnesejo. Ako Avstrijci česa nočejo izročiti, se izvrši v vsakem slučaju poseben protokol, a Čehi imajo točno evidenco o vseh takih vrednotah. — V palači Lobkovic se vse osredotočuje, tu se sortira, registrira in vagon za vagonom pošilja v Prago, Bratislavo i. t. d.

Kaj ima Jugoslavija v primeri s Čehi? Naravnost smešna je ta primera! — Nasproti petdesetorici samih strokovnjakov smo imeli mi po razpustu reparacijske komisije in odhodu dr. Ploja ta-le aparat:

Že ime je nepravilno:

Likvidaciona komisija pri poslanstvu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Beču.

Napis in pečatnik je samo — cirilski, kar je na Dunaju naravnost smešna prikazen.

1.) Šef je bil: dr. Vojislav Bessarovitsch (dosledno taka pisava imena je menda njegovo edino vsposobljenje!) iz Sarajeva. Na tako važno mesto je prišel torej mož, ki ne pozna avstrijske uprave in nima o obsežnosti in važnosti svojega posla ne pojma, ne smisla. Sicer je bil štiri mesece na Semmeringu. Plača ogromna — za nič, za škodo. Šef je bil glavna ovira delovanju še ostalega maloštevilnega uradništva.

(Od tu dalje naštevam osobje — 6 po številu) in nadaljujem:

Vsega skupaj je torej tu celih — 6 reci šest oseb, a še te večinoma ne ustrezajo nalogi. Kaka mizerija v primeri s Čehi, strokovnjaki, ki poznajo vsak v svojem delokrogu vsako luknjo in kaj se mora kje nahajati!

Kaznjivo indolenco dr. Bessarovitcha dokazuje naslednje dejstvo:

Deželna vlada v Ljubljani je pustila na Dunaju gg. dr. Vidica in dr. Kusija v ta namen, da bosta v interesu slovenskih dežel sodelovala v komisiji za izvršenje sanžermenske pogodbe.

Dasi je tu dela ogromnega, — dasi leži povsod celo že izločenih naših aktov na kvintale, katerih nihče še ni mogel pregledati in sortirati, da bi se postali na pristojna mesta v domovini, dasi se oglaša na tisoče naših državljanov z važnimi vprašanji, često velikega materijelnega obsega, ne da so dobili kdaj rešitev ali vsaj kak odgovor, — dasi je torej dela ogromnega, — — vendar dr. Bessarovitch ni maral poklicati dr. Vidica in dr. Kusija na delo. Gospoda sta že dolgo brez posla, a naši važni interesi nimajo delavcev. In v sramoto nam služi, da edino Jugoslavija se čisto nič ne briga za važne stvari in interese, ki imajo od drugih držav polno vrlih delavcev in strokovnjakov.

Tudi mi je znano, da je dr. Bessarovitch celo osrednjo vlado krivo informiral. Na vprašanje je odgovoril, da ne potrebuje novih delavcev, češ, še sedanji nimajo kaj delati.

Tako se pri nas vrši likvidacija z Avstrijo na podlagi pravic in sanžermenske pogodbe!

Ker treba remedure, bi bilo dobro storiti predloge:

1.) za šefa naj se imenuje dober upravni uradnik iz bivše Avstrije;

2.) naj se takoj pokliče na delo dr. Vidic in dr. Kusi;

3.) naj se uradniški aparat primerno razširi in določi popolno dovršenje vseh poslov do konca leta 1923. kakor Čehi, ali do leta 1924. z ozirom na to, da smo mi veliko zamudili.

Iz tega dela moje Spomenice je pač razvidno, da se v bistvu popolnoma strinjava z dr. Ivanićem. Ali zaman ves trud, ki ga je narekovala idealna skrb za naše interese. Morebiti sva se komu celo zamerila in morda tudi zdaj kdo poreče: čemu se pa ta dva zopet dereta, kdo ju po čem kaj vpraša! — Ali sproženo je končno vprašanje te tročlenske komisije in tu sva se morala zopet oglasiti, ker skrajni je čas, da skušamo zamujeno dohiteti in dosedanje zmote popraviti.

Dr. Ivanić pravi, da ta komisija ni sposobna in da bi bilo vsako sodelovanje z njo v nasprotju z narodnimi interesi. Isto pravim in trdim na vse grlo tudi jaz. Češki veščak, ki vodi to delo na Dunaju in ga letos dovrši, mi je izrekel isto misel, ne da je vedel za trditve dr. Ivanića in tudi za moje mišljenje.

»Odbor Južnih Slovena« na Dunaju, sestavljen na revolučnem zborovanju dne 29. oktobra 1918 v dvorani hotela Pošta na Dunaju, je bil izvrstno uredil vso likvidacijo. V vseh centralah se je bila vsidrala »Delegacija države SHS.« — samih strokovnjakov, ki so bili kos svoji nalogi, ki so vedeli in znali in poznali vse, kar je potrebno. Za Pogačnikove in Plojeve dobe smo skušali rešiti, kar se je dalo, kljub navodilom iz domovine po Pribičevićevem receptu. Ali to komisijo so razgnali in končno so odpoklicali lansko leto še tisti ostanek šestih oseb. Akte so pometali v zaboje, kjer počivajo nekje v miru.

V nasprotju s člankom v binkoštni številki »S. N.« pa sem poučen da teh ostankov ni odslovil sedanji poslanik g. Tihomir Popović, marveč tako je glasilo povelje demokratskih ministrov iz Beograda. — Ta konstatacija je potrebna.

(Konec prih.)

Telefonska in brzojavna poročila

Narodna skupščina.

Debata o naknadnih in izrednih kreditih. — Vlada in razmere v Sloveniji. — Klerikalci zahtevajo popolno finančno avtonomijo.

— **Beograd, 20. junija.** (Izv.) Včerajšnja skuščina je bila otvorjena ob 9.30 dopoldne. Po končanih formalnostih in po rešitvi nekaterih interpelacij je zbornica nadaljevala razpravo o odobrenju naknadnih kreditov ministrstva notranjih zadev. Zbornica je z večino glasov te **kredite odobrila v celokupnem znesku 40,066.749.08 dinarjev.** Zbornica je tudi odobrila izredne in naknadne kredite **ministrstva za narodno** zdravje v celokup. znesku 25.913.225.75 dinarjev. Nato je zbornica prešla k podrobni razpravi o izrednih in naknadnih kreditih ministrstva financ. Razprava se danes nadaljuje. Kakor hitro bo razprava o teh kreditih končana, se prične generalna debata o proračunskih dvanajstinah.

— **Beograd, 21. junija.** (Izv.) Narodna skupščina je na včerajšnji plenarni seji nadaljevala podrobno debato o naknadnih in izrednih kreditih. Zanimiva debata je bila včeraj glede naknadnih in izrednih kreditov ministrstva notranjih del. Klerikalni klub je porabil priliko, da je po svojih govornikih skupščini skušal pojasniti razmere v Sloveniji tako na političnem, finančnem in posebno na zdravstvenem polju. Govorniki klerikalnega kluba so s svečanim povdarkom in s posebno slovesnostjo hiteli zatrjevati sedanji homogeni radikalni vladi, **da ji takoj izrekó popolno zaupanje, ako jim odstopi Slovenijo v finančno, gospodarsko in kulturno eksploatacijo.** V tem oziru so bile posebno zanimive zaključne besede klerikalno-komunističnega poslanca g. Frana Kremžarja.

Pri razpravah o izrednih kreditih za notranje ministrstvo in ministrstvo narodnega zdravja, kakor omenjeno, so prišle v razprave tudi razmere v Sloveniji. Notranji minister Vujičić je pred vsem odgovarjal na pritožbe in opombe posl. Nemaniča, ki jih je navedel v svojem govoru na seji dne 19. t. m. Kar se tiče nagrad občinskim tajnikom za instradacijo rekrutov, je to stvar samoupravnih oblasti in vlada v Beogradu nima ničesar proti temu, da se priznajo občinskim tajnikom dotične nagrade. Glede nagrad in plač orožnikom v Sloveniji je notranji minister naglašal, da so orožniki v Makedoniji in v južni Srbiji za to bolje plačani, ker morajo vršiti napornejšo službo. Vsak orožnik, ki je premeščen iz Slovenije v te kraje, ima za te kraje določeno nagrado in plačo, kakor narobe, da dobi vsak orožnik, premeščen iz Makedonije v Slovenijo, nagrado in plačo, določeno za kraje v Sloveniji. Točno je, da so plače in nagrade orožnikom v Sloveniji manjše kot v Makedoniji.

Pri debati o naknadnih kreditih in izrednih kreditih ministrstva za narodno zdravje je posl. Fran Kremžar (kler.) v daljšem govoru opisal razmere v bolnicah Slovenije. Skušal je obširno kritizirati vladino sanitarno politiko z ozirom na položaj Slovenije. Očital je vladi, da je vladin sistem kriv zanemarjanju slovenskih bolnic. Priznal pa je, da so se v zadnjem času razmere nekoliko izboljšale. Ko je govornik navajal nekatere kričeče primere iz bolnice v Ljubljani, so ga njegovi somišljeniki podpirali z medklici: »Škandal, škandal!« Govornik je tudi kritiziral razmere v zdravstvenem odseku. Za vse pa je delal odgovorno centralno vlado, zahtevajoč, da se mora sanitarna politika popolnoma spremeniti. Svoj govor o razmerah v bolnicah Slovenije je zaključil s svojim avtonomističnim in separatističnim programom, svečano izjavljajoč:

»Dajte nam to, kar je naše! Dajte nam naše finance, dajte nam našo zakonodajno avtonomijo, dajte nam možnost, da bomo sami gospodarji v Sloveniji. Ako nam to daste, bodemo vsakokrat izrekli vladi zaupanje, sedaj pa tega ne moremo storiti.«

Minister narodnega zdravja Slavko Miletić je takoj za tem odgovarjal predgovorniku Franu Kremžarju, naglašujoč, da je položaj bolnic v Sloveniji raditega slab, ker se morajo odplačevati zastali veliki dolgovi. Ti dolgovi pa so bili storjeni brez odobrenja centralne vlade. Vlada nima ničesar proti temu, da se za bolnice v Sloveniji izdajo večji krediti in bo skušal tudi v budgetu za l. 1923/24 staviti primerne postavke. Ni krivda centralne vlade, da so postale razmere v bolnicah Slovenije neznosne. Na pripombo posl. Kremžarja, **da okrožni zdravniki niso prejeli že od 1. januarja t. l. nikakih plač,** je minister odgovoril, da v tem ne zadene krivda ministrstva notranjih zadev. Vzrok, da niso prejeli okrožni zdravniki plač, je iskati v okolnosti, da zakon o pokrajinskih oblasteh še ni stopil v veljavo, ministrstvo za narodno zdravje pa bo storilo vse, da se odobre in nakažejo plače okrožnim zdravnikom. V zadevi medicinske fakultete v Ljubljani je minister opozarjal na okolnost, da je ravnotako prizadeta fakulteta v Beogradu in da to vprašanje spada v kompetenco ministrstva prosvete. Kolikor je v njegovi moči, bo ministrstvo storilo vse v prilog medicinski fakulteti v Ljubljani. To izjavo so klerikalci sprejeli z odobravanjem na znanje vzklikajoč »Dobro, dobro, dobro!«

Položaj na Bolgarskem.

ZNAČILNE OVACIJE MORILCEM STAMBOLIJSKEGA. — V DEŽELI VLADA MIR.

— **Sofija, 20. junija.** (Izv.) Snoči ob 18.40 se je s posebnim vlakom povrnil v glavno mesto vojaški oddelek, ki je zasledoval Stambolijskega in ga končno ubil. Na kolodvoru je ta oddelek pozdravil general Lazarev. Pozdravil je ubijalce v imenu revolucionarne vojske in v imenu prestolice. Kraljeva garda je oddala temu vojaškemu oddelku častno salvo. Sprejema se je dalje oficijelno udeležilo 70 makedonskih komitašev, eskadron konjenice, ena poljska baterija in oddelek mitraljez. Ta vojaški oddelek je na to med sviranjem godbe vkorakal v mesto. Prebivalstvo je na ubijalce Stambolijskega metalo cvetje.

— **Sofija, 20. junija.** (Izv.) Bolgarska vlada je imenovala komisijo 26 juristov, ki imajo voditi preiskavo proti zaprtim ministrom Stambolijskega kabineta in proti aretiranim pristašem zemljoradniške stranke. Vlada zahteva, da ministrov ne sodi državno sodišče, ampak naj jih sodi kot zločince navadno sodišče.

—**Sofija, 20. junija.** (Izv.) Organizacija bolgarskih invalidov je izdala oklic, s katerim poziva invalide, da se organizirajo kot politična stranka.

— **Sofija, 20. junija.** (Izv.) V italijanskem poslaništvu je bila posebna fašistovska slavnost, kateri so prisostvovali tudi zastopniki bolgarske vlade. Govorniki so v svojih napitnicah posebno naglašali veliko prijateljstvo med Italijo in Bolgarijo.

— **Sofija, 20 junija.** (Izv.) Ministrski predsednik g. Cankov je izjavil zastopnikom tiska, da so vsa poročila jugoslovanskega tiska popolnoma pretirana in netočna. Ni bila izvedena nikaka mobilizacija. Prijavili so se samo dobrovolci, ki so imeli namen podpirati vlado pri vzdrževanju javnega mira in reda. Vlada z makedonskimi organizacijami ni imela nikakih oficijelnih stikov. Makedonci niso sodelovali pri prevratu.

— **Beograd, 21. junija.** (Izv.) Med Beogradom in Prago se vrše sedaj živahni razgovori, ali je potrebno priznati sofijsko vlado. Vlada je snoči brzojavno pozvala našega poslanika v Sofiji g. Rakića, da pride v Beograd. Naš sofijski poslanik bo prisostvoval eni prihodnjih sej ministrskega sveta in bo podal zelo obširno in podrobno poročilo o prevratu, o razvoju dogodkov in o sedanjem položaju na Bolgarskem.

Grozote bruhanja Etne.

Vsa rodovitna polja opustošena. — Vasi izginjajo pod lavo. — Visokost lave do 20 m. — Obupanost prebivalstva.

— ***Rim*, 21. junija.** (K. B.) Katastrofa, ki jo je povzročil izbruh Etne, se neprestano širi. Cero in kolodvor v Castiglione, kakor tudi vasica Casanica so uničeni. Škoda je že sedaj ogromna. Železniška proga okrog Etne je na mnogih mestih pretrgana. Zrakoplovni oddelki opazujejo mesto izbruha, da bi lahko obvestili oblasti o vsem, kar se godi. Mnogi kmetje nočejo zapustiti svojih bivališč in jih morajo s silo odganjati. Po nekem poročilu iz Lingua Glossa se potoki lave pomikajo vedno dalje. Plast lave, ki se je proti jutru začela pomikati še z večjo brzino, je 7 m debela in teče po struji, ki je široka okrog 1 km. V okolici Etne neprestano padajo goste mase pepela. V Catanio je prišlo že 20 tisoč beguncev, ki so brez vsakih sredstev. Begunci pripovedujejo, da bi bilo v Lingua Glossa kmalu prišlo do konflikta. Prebivalci Castiglione so hoteli namreč ukrasti prebivalcem Lingua Glosse palico sv. Egidija, ki je po pravljici leta 1574 rešila mesto. 3000 prebivalcev Lingue Glosse stoji neprestano na straži in čuva čudodelno sveto palico. V Pie di Monte je prebivalstvo oblegalo hram sv. Antonija.

— ***Rim*, 21. junija.** (Izv.) Na včerajšnji seji je ministrski svet odobril subvencijo 50 tisoč lir za begunce iz krajev Etne. Ministrski predsednik Mussolini je odpotoval v Catanio, da si ogleda grozovito katastrofo, ki jo je povzročilo bruhanje Etne. Vlada je dalje odredila, da so prizadeti kraji ob Etni prosti vsakega davka za dobo treh let.

— ***Catania*, 20. junija.** (Izv.) Italijanski kralj Viktor Emanuel je prispel semkaj.

— ***Mesina*, 20. junija.** (Izv.) Pesek in kamenje neprestano pada daleč okoli Etne. Je pravi dež. Ponekod so toki lave dosegli širino enega kilometra. Bruhanje ognjenika neprestano z isto intenzivnostjo traja dalje. Lava ima po nekod višino 20 metrov. Ogroženi sta vasi Catena in Prezzo. Lingauglossa je popolnoma izpraznjena.

— ***Rim*, 20. junija.** Tekom današnjega dneva iz krajev katastrofe dospela poročila javljajo, da je bila Contrada Cazza po lavi popolnoma uničena. Po nekod je lava dosegla višino 20 m. Lava se razvija z velikansko brzino. Nastala so nova žrela. Selo Catana je popolnoma izginilo brez sledu. Ponoči je začel padati dež in traja ves dan.

— ***Rim*, 20. junija.** (K. B.) Iz Catanie danes popoldne javljajo, da je tok lave pri Linguaglossi vzel smer v stransko dolino ter vse nasade, travnike in vrtove opustošil. Opustošena je rodovitna pokrajina v obsegu 100 km², na kateri površini je bilo 50 tisoč stanovalcev.

— ***Rim*, 20. junija.** (K. B. Iz Pize javljajo. Danes ob 9.20 dopoldne je bilo čutiti močan potresni sunek. Materijalne škode ni bilo.

— **Catania, 20. junija.** (Izv.) Takega bruhanja, kakoršno je sedanje, še ni bilo ne glede iz odprtin vržene lave in ne glede naglosti, s katero lava prodira. Najbrže se je višina Montenerro razpočila na več krajih, ker teče tako ogromna masa z vseh stram nizdol, posebno naglo po strmini od višine Pilice na višini 300 metrov, visoka 6 do 7 metrov. Odprtina na zapadni strani prinaša nevarnost za Pisciaro. Pinije gore kot sveče, izginevajo vinogradi in polje, poslopja, naselbine, vroča lava dere dalje in vse uničuje. Škoda je strašna. Človeški um si zaman prizadeva, da bi dobil sredstva, s katerimi bi se upri izbruhu in njegovim groznim posledicam.

— **Catania, 20. jun.** (Izvir.) Lava je pridrla do postaje Cerro jo pokrila in blokirala glavno deželno cesto Castiglione-Linguaglossa. Tok lave prodira dalje in je odrezal pot v Randazzo. Reka lave je visoka že sedem metrov in je krenila proti severu. Ako ostane tok ob cesti, je nevarnost za Lingnagloso največja. Širina lavinega toka znaša en kilometer. Tudi proti Lavinaru se vali lava polagoma pa stalno. Oddaljena je še dva kilometra. Povsod pada gost dež pepela in drobne kamenite lave. Postajo v Castaglione je lava zajela in prodira dalje proti Linguaglossi. Lava je porušila tudi že Cateno in dere naprej. Tudi kraj Garre, ki šteje 30.000 prebivalcev, je ogrožen in prebivalstvo beži na vse strani. Odprla se je nova razpoka iz katere teče lava proti Garra. Beg je strašen. Prebivalstvo vzame s seboj, kar pač lahko odnese ali nagloma odpelje. Beg spominja na vojno, ko je prebivalstvo bežalo pred sovražnikom. Ljudje jokajo in odigravajo se strašni obupni prizori.

— Rim, 20. jun. (Izvir.) Vlada je odposlala v kraje nesreče vso potrebno pomoč, da dobe nesrečni ljudje zavetje za prvo silo in se jih odpravi v varne kraje. Kralj je na poti v Catanio in odpotuje tudi predsednik Mussolini. »Rdeči kri« je na delu, fašistovska organizacija tudi in nabirajo se denarni prispevki za begunce, katerih je okoli 20.000 brez strehe. Papež je daroval za prve potrebe beguncem 25.000 lir.

— Rim, 21. junija. (K. B.) Po poročilih, ki so prišla sem tekom včerajšnjega popoldneva, bruha Etna še vedno z isto silo. Tudi mesto Giarre je ogroženo. Priprave za izpraznitev mesta so v polnem teku. Na vzhodnem in zapadnem pobočju Etne se je odprlo novo žrelo. Iz obeh žrel neprestano bruha lava. Linguglossa je popolnoma izgubljena. Glavni tok lave se pomika proti Cero, inučuje na poti vsa polja in se širi vedno bolj in bolj. Stranski tok lave je dosegel Basso di Sciara, uničil vsa poslopja in požgal figovo drevje. Lava se nahaja sedaj 200 metrov pred Castiglione. Znameniti parki v mestu so še uničeni. Cero je lava dosegla ob 2 ponoči. V tem kraju je uničenih okrog 20 hiš.

Iz Ferrare poročajo, **da se je v občini Argenta dvignil stolp vode, ki je zelo poškodoval poslopja in polje. V tem času je padla temperatura v okolici pod ničlo. Iz Bologne poročajo, da razsajajo v Apeninah snežni vrtinci. Tudi v beneškem okraju pri Pergamo je zapadel debel sneg.**

— ***Rim*, 20. junija.** (Izv.) Prof. Ponte podaja natančnejša poročila o bruhanju Etne. Nastala je velika odprtina pri žrelu iz l. 1879 in tem sledi eksplozija eksplozijі. Okoli šest odprtin deluje neprestano in lava teče na vse strani. Razpoka se razteza med Ponte di Picello na en kilometer daljave v smeri proti centralnemu žrelu. Od pričetka razpoke na razdalji poldrugega kilometra bruha na severni strani Monte Militti na kvoti 2000 žrelo, ki meče iz sebe veliko količino lave. Potem se razpoka razširja preko one iz leta 1911 in sledi severno proti Montause, Pian de Filicci v smeri proti Giarru. Na najnižji koti sta dve odprtini, ena proti Tentalossi, druga, v bližini deluje najhujše; tok iz te odprtine sega na fronto 650 metrov. Prodirajoča lava je visoka navadno do osem metrov, ponekod pa je segla celo 20 m visoko. — Vlada je dala na razpolago ministru za javna dela skupino letal, ki nadzorujejo bruhanje in poročajo o nevarnosti.

— ***Rim*, 20. junija.** (Izv.) Po poročilih listov je železniška postaja v mestu Castiglione popolnoma porušena in je izginila. Tok lave se preko postaje vali proti mestu. Iz glavnega žrela Etne se vali gost dim in kamenje. Do vasi Taormina pada pesek in pepel. Prebivalstvo Linguaglosse je mesto popolnoma zapustilo in kampira na prostem. Noč in dan moli litanije. Višina lave je včeraj znašala 7 m, na nekaterih mestih pa celo 20 m. Iz številnih krajev Italije javljajo zračne pojave, ki povzročajo mestoma nesreče. V Romanji n. pr. so se dvignili stebri vode.

PREVRATNO GIBANJE LEGITIMISTOV NA MADŽARSKEM.

Odkritje legitimistične zarote. — Številne aretacije. Mobilizacija madžarskih fašistov

— **Budimpešta, 21. junija.** (KB.) »Budapester Hirlap« poroča, da madžarska policija že dva dni pazljivo zasleduje gibanje legitimistov, ki baje pripravljajo državni prevrat. Več osumljenih oseb, ki so v zvezi z legitimisti hotele strmoglaviti vlado, je že aretiranih. Nekateri so pri zaslišanju dali obtežilne izjave proti voditelju madžarskih fašistov Havadyju, proti mnogim članom Friedrichove stranke in proti nekemu bivšemu višjemu policijskemu uradniku. 14 aretiranih mladeničev se je udeleževalo tudi terorističnih aktov tekom zadnjih let.

— **Budimpešta, 21. junija.** (MBU.) Policija v Budimpešti je aretirala 11 oseb, večinoma študentov in zasebnih uradnikov, ki so nameravali sporazumno potom nasilja odstraniti vlado, proglasiti gospodarsko diktaturo in zapleniti vse poljedelske pridelke. Ugotovljeno je, da mala skupina utopistov ni bila v zvezi z nobeno politično organizacijo. Vesti o nameravanem monarhističnem puču niso resnične.

— **Beograd, 21. junija.** (Izv.) Po poročilih iz Budimpešte vlada na Madžarskem veliko nerazpoloženje proti naši državi. Madžarski šovinisti izrabljajo vsako priliko, da širijo posebno v obmejnih krajih madžarsko propagando in agitacijo proti Jugoslaviji. Društvo probujajočih se Madžarov je odredilo mobilizacijo svojih članov s pozivom, da morajo biti pripravljeni vsak trenotek. Naši vodilni krogi zastopajo stališče, da je treba našo politiko napram Madžarski zelo oprezno in previdno usmeriti, naglašati pa moramo in odgovarjati madžarskim vodilnim krogom, da smo mi dovolj močni in da lahko sami uspešno varujemo svoje državne interese.

DASKALOV NOČE ODSTOPITI.

Praga, 21. junija. (Izv.) »Pravo Lidu« poroča, da se bivši bolgarski poslanik Daskalov brani zapustiti poslaniško poslopje in noče izročiti poslov novemu poslaniku. Ker uživa poslaništvo ekateritorijalne pravice, je zadeva komplicirana.

ČEŠKOSLOVAŠKI SEMINAR V RIMU.

— **Praga, 19. junija.** (Izv.) Med češkoslovaško in italijansko vlado je podpisana pogodba, glasom katere se dovoljuje ustanovitev češko-slovaškega seminarja v Rimu. Stavbišče za seminar se je obvezala nakupiti rimska vlada sama.

ZVIŠANJE ŽELEZNIŠKEGA TARIFA V NEMČIJI.

— **Berlin, 21. junija.** (Wolff.) Na včerajšnji odborovi seji vodstva državnih železnic je bil z večino glasov sprejet predlog upravnega sveta, da se zviša blagovni tarif za 250%. Tudi predlog glede zvišanja potniškega tarifa je bil z znatno večino glasov sprejet. S 1. julijem se zviša potniški tarif za I. in II. razred za 200%, za III. in IV. razred pa za 200%. Ministrstvo prometa tega sklepa še ni potrdilo.

NERESNIČNE VESTI O ZAROKI KRALJA BORISA.

Vesti gola kombinacija.

— **Beograd**, 21. junija. (Izv.) Vesti, ki so se lansirale iz Sofije in Bukarešte v beogradski in ostali jugoslovenski tisk o zaroki bolgarskega kralja Borisa z romunsko kraljičino Ileano, so gola izmišljotina. So navadna politična kombinacija. Pomisliti je treba, da so te vesti brez podlage že radi tega, ker romunska kraljeva dvojica ravno te dni potuje v Varšavo in je torej nemogoče, da bi se obenem v njih odsotnosti vršila zaroka kraljičine Ileane z bolgarskim kraljem Borisom. Mogoče je to le pobožna želja gotovih bolgarskih dvornih krogov.

— **Beograd**, 21. junija. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčić je oficijelno izjavil: **Vest o zaroki kralja Borisa z kraljično Ileano ne odgovarja dejstvom in pomenja le ponesrečen poskus zavleči našo dinastijo v političen konflikt.**

— **Bukarešta**, 20. junija. (Izv.)Iz Sofije potom bolgarskega tiska lansirane vesti o zaroki kralja Borisa z romunsko kraljičino Ileano so v romunskih vladnih in političnih krogih vzbudile splošno **nezadovoljstvo.** Bolgarski tisk je izrabil naklonjenost romunske vlade napram novi vladi g .Cankova. Oficijelno sedaj te vesti **kategorično dementirajo.** Vesti so bile v vsakem oziru tendencijozne.

NAŠA ZUNANJA POLITIKA NAPRAM BOLGARSKI.

— **Beograd**, 21. junija. (Izv.) V zunanjem ministrstvu je sedaj eno glavnih vprašanj priznanje sofijske vlade g. Cankova od strani naše vlade. Glede tega vprašanja se vodijo med Beogradom in Prago podrobni razgovori. Ravnotako vodi naša vlada razgovore z zastopniki ostalih nam prijateljskih zaveznikih držav. Stališče naše vlade je, da se vprašanje priznanja sofijske vlade definitivno reši šele, ko se popolnoma ugotovi državni in politični program vlade g. Cankova, ko se z vso točnostjo ugotove glavna načela bolgarske zunanje politike, posebno ko se naša vlada prepriča, da je Bolgarska v resnici pripravljena za sporazum in ohranitev miru na Balkanu.

Italijanski tisk pozdravlja bolgarski prevrat.

Ukor Rima Beogradu.

— **Rim**, 20. junija. (Izv.) Italijanski tisk sedaj v daljših komentarjih in političnih člankih razpravlja o pomenu bolgarskega prevrata in o vlogi Bolgarske za ravnovesje na Balkanu. Vsi ti komentarji soglašajo v sodbi, da je Bolgarska Italiji potrebna in da za Italijo bolgarski prevrat pomenja nje prestiž. Oslabljenje Bolgarske bi označilo oslabljenje italijanskih interesov na Balkanu. Bolgarska je velika protiutež proti vseslovanskim težnjam Jugoslovenov. **Italijansko časopisje pa tudi z ogorčenjem in z zgražanjem zavrača izjavo zunanjega ministra dr. Ninčića v narodni skupščini, da je Italija financirala bolgarski prevrat.** »Roma d' Italia« ozklika: **»Rim mora Beograd ukoriti radi teh izjav ter ga pozvati k redu!«**

POVELJNIK ČEŠKOSLOVAŠKE ARMADE.

— **Praga**, 20. junija. (Izv.) Dosedanji poveljnik češkoslovaške armade francoski general Stire je odpotoval v Francijo. Za poveljnika češkoslovaške armade je sedaj imenovan general Gajda, bivši komandant češkoslovaške dobrovoljske armade v Sibiriji.

TROCKIJ O BOLGARSKEM PREVRATU.

— **Moskva**, 21. junija. (Izv.) Dogodki na Bolgarskem zanimajo tudi boljševiške politične oblasti. Splošno prevladuje naziranje, da je bolgarska revolucija z ozirom na mednarodni položaj istovetna z italijanskim državnim prevratom in da moramo v tem slučaju govoriti o reakciji v prid nacijonalizmu in imperijalizmu. Ljudski komisar vojske in mornarice Trockij je na nekem zborovanju izjavil, da je bolgarska reakcija posledica angleške in italijanske zakulisne politike. Stališče sovjetov napram novi sofijski vladi je skrajno sovražno, dasi jim tudi Stambolijski v nekaterih ozirih ni bil po volji.

MILIJONSKO PONEVERJENJE V KOŠICAH.

— **Praga**, 21. junija. (Izv.) V železniškem konsumu v Košicah so prišli na sled zlikovcem, ki so poneverili večjo svoto društvenega denarja. Policija je že aretirala več osumljenih oseb. Pri pregledu računov je kontrolna komisija ugotovila primanjkljaj, ki znaša 8½ milijona čeških kron. Takoj je bila uvedena stroga preiskava, ki je dognala, da sta denar poneverila člana konsumnega predsedstva Schot in Dobinsky. Oba je policija aretirala. Dobinsky se je mudil ta čas v Pragi, od koder je bil prepeljan v preiskovalni zapor v Košice. V afero je zapleten tudi ravnatelj državne železnice v Košicah inž. Schleyder. Njegovo stanovanje in pisarno so oblasti po direktivah vladnih organov zapečatili Inženir Schleyder ima poleg te poverbe še več drugih grehov na vesti. Tako je n. pr. na račun države potoval v krogu svojih ožjih prijateljev s posebnim vlakom v Prago in v Podkarpatsko Rusijo. Sploh je ta mož prizadel državi ogromno gmotno in moralno škodo. Vsi krivci, na čelu s Schleyderom, se nahajajo pod ključem in se bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

Politične vesti.

= **Klerikalci in radikali.** Po informacijah našega beogradskega dopisnika se je razmerje med klerikalci in radikali v zadnjem času zelo ohladilo. Medsebojni stiki so postali zelo napeti. V radikalnih krogih izražajo splošno nezadovoljstvo nad nesramno, mestoma podlo in nedosledno pisavo klerikalnega tiska. Znana je klerikalna metoda, da višejo v svojem glavnem oficijelnem organu vsaj deloma zmerno in uglajeno, dočim v svojih stranskih, za najširše kmetske mase namenjenih organih izlivajo klevete in psovke na vlado in državo. Zadnji čas posvečajo radikalni krogi posebno pozornost mariborski »Straži«. Članek »Straže« o Makedoniji pa je izzval med radikalci splošno nevoljo. Tudi izjava Koroščeva, da so srbski oficirji nekulturni, je med radikalci vzbudila silno ogorčenje. Zato ne verjamejo lepim besedam poslanca Ivana Sušnika, ki je na svečan način hitel v skupščini zatrjevati, da so klerikalni poslanci za državno edinstvo. Radikalci so dali včeraj izraza temu ogorčenju na ta način, da so se demonstrativno odstranili iz zbornice, ko je začel govoriti Kremžar. Posl. Žebot pa je nato razburjeno vzkliknil proti radikalom: »Vi bojkotirate naše govornike! Nimate srca za Slovence!« Primerno je Žebota zavrnil radikalni poslanec Dragović, izjavljajoč: **»Več nego Vi!«**

= **Pogajanja med vlado in Radićevim blokom razbita.** Beogradsko »Vreme« piše: »Ker so bili v zadnjem času vsi pogledi usmerjeni proti Sofiji, je ostalo nekaj momentov iz naše notranje politike popolnoma neopaženih. Konferenca Radića, Korošca in Spaha je bila do cela prezrta, a tudi prekinjenje odnošajev med radikali in opozicijonalnim blokom se v časopisju ni zadostno povdarjalo in komentiralo. To prekinjenje je, kakor se zdi, **popolno.** Dr. Korošec, ki se nahaja v Beogradu, je izgubil značaj posrednika in on sam vzdržuje še samo prijateljske zveze s posamnimi radikalnimi poslanci, ki pa nimajo nobenega političnega pomena. Dr. Korošec se kljub temu nadeja, da Pašić še ni izrekel svoje zadnje besede, in da še pride trenotek, ko se zopet vpostavijo pretrgane vezi. Radićevo pismo v »Near Eastu« in zadnji govor Nikole Pašića v skupščini sta sicer silno otežkočila vprašanje sporazuma, vendar pa nista mogla tega vprašanja popolnoma odstaviti z dnevnega reda.«

= **Rekonstrukcija vlade.** Kakor poročajo iz Beograda, namerava Pašić v kratkem izvesti rekonstrukcijo vlade. Predvsem se imajo izpopolniti oni portfelji, ki so ostali dosedaj nezasedeni, izvršiti pa bi se imele tudi osebne spremembe v raznih ministrstvih. Nekateri ministri, katerih imena pa se ne navajajo, odstopijo in na njih mesta bodo poklicani mlajši politiki.

= **Stambolijski bi ne sprejel oblasti iz rok tuje vojske.** Minister zunanjih del dr. Ninčić je v svojem govoru v narodni skupščini med drugim v polemiki z opozicijonalnimi govorniki, ki so zahtevali, da bi morala naša država z vsemi sredstvi držati Stambolijskega na krmilu, izjavil: »Videl sem Stambolijskega na delu, videl sem ga v Genovi, videl sem ga v Lausanni. Stambolijski je bil pravi Bolgar od glave do pete, Bolgar, ki se je brigal samo za bolgarske interese. Kar se tiče sporazuma z nami, je želel ta sporazum ne iz kakega posebnega prijateljstva nasproti nam, ali zato, ker je želel nam ugajati, marveč zato, ker je bil prepričan, da zahtevajo interesi Bolgarske, da živi njegova domovina z nami v dobrih odnošajih, saj je videl, kam so njegovo domovino zapeljali njegovi predhodniki, ki so hoteli vojno in krvoprelitje z našim narodom. Nobena bolgarska vlada, ki pravilno pojmuje interese svoje države, ne more drugače postopati. Niso poznali Stambolijskega oni, ki trde, da bi Stambolijski sprejel oblast iz naših rok, iz rok naše vojske, ako bi zavzela Sofijo. Gospodje zatrjujejo, da bi morali že prvi dan prevrata vzdržati Stambolijskega na krmilu ali zrušiti sedanji režim in dovesti na krmilo zopet Stambolijskega. Kako bi mogli to izvesti? Ne z lepimi in sladkimi besedami, marveč samo z oboroženo intervencijo, ki bi Stambolijskega spravila zopet na vlado. Stambolijski bi nikdar ne sprejel vladnega krmila iz rok kakšne tuje države, še manj pa iz rok kake tuje vojske! On bi tega ne storil, marveč bi nas vprašal, kaj imate iskati Vi v moji Bolgarski, saj je bil, kakor sem že naglašal, v prvi vrsti pravi Bolgar od glave do pet. Nikdar ni Stambolijski v javnem ali privatnem razgovoru z mano zahteval oborožene pomoči za svojo politiko, on je želel samo mir in dobre odnošaje z našo državo.«

= **Belgija je napovedala Češkoslovaški carinsko vojno.** Belgijska vlada je izdala na temelju antidumpingovega zakona z dne 8. aprila 1922 odlok, s katerim se dva- ali petkratno zvišujejo carinske pristojbine na blago češkoslovaškega izvora, in sicer na vse predmete, ki se izvažajo v Belgijo v večji množini in kateri sploh tvorijo ves češki izvoz v belgijsko državo. To novo zvišanje carinskih pristojbin velja samo in edino za Češkoslovaško. Za blago drugega izvora veljajo še zmeraj stare carinske tarife. To je prava napoved carinske vojne češkoslovaški državi, ki je na ta način postavljena v kategorijo nemške republike. Da bi o tej naredbi ne bilo dvoma, je še dodatno povedano, da se ta odlok ne tiče blaga iz drugih dežel, ampak edino iz Nemške in Češkoslovaške. Naredba je stopila v veljavo dne 11. t. m. ter se že izvršuje po carinskih uradih. Češkoslovaški izvoz v Belgijo je znašal lansko leto 293 milijonov čK, uvoz pa 230 milijonov čK. Omenjena naredba pomeni vsekako konec češkoslovaške trgovine z Belgijo. Belgijska je izdala to naredbo, da bi prisilila češkoslovaško vlado k opustitvi dopuščajočega sistema pri uvozu. Kaj namerava proti temu ukreniti češkoslovaška vlada, viri ne povedo.

= **Bolgarski glas o novi vladi.** Vsi sofijski listi, izvzemši seveda organe stare vlade in glasila zemljoradniške stranke, ki so sedaj ustavljeni, živahno komentirajo državni prevrat in soglasno zatrjujejo, da nova vlada pomeni za Bolgarijo preporod na gospodarskem, političnem in kulturnem polju. V eni zadnjih številk priobčuje »Mir« uvodni članek, v katerem razpravlja o nalogah novega kabineta. Nova vlada, piše list, ki je prevzela krmilo države v imenu zakonitost in reda, mora zasigurati svobodo govora in tiska. Vsem legalnim organizacijam mora biti zajamčena svoboda javnih shodov. Ker ve, da so bile skrajne ideje in protizakonita dejanja na dnevnem redu za časa reakcijonarnega režima, naj da popolno svobodo vsem udruženjem. Čim večja je svoboda, tem večja je sigurnost, da bodo skrajni elementi razoroženi. Če bi pa fanatizem in megalomanija posamnikov smatrala to svobodo za slabost, se morajo uporabiti zakoni tako, kakor zahtevajo interesi državne oblasti, ki jo priznava večina naroda. Popolna svoboda in imovinska varnost za one, ki priznavajo oblast, in krepka roka za tiste, ki so skušali to svobodo nezasnovano pogaziti, to je glavna naloga nove vlade. Pri izvrševanju te naloge mora biti vlada smela in odločna. Po zakonu mora odrediti vsakemu pripadajoče mesto. Nobenega omahovanja in nobenega popuščanja nikomur.

= **Kaj očitajo Stambolijskemu.** Pokojni ministrski predsednik je sedaj predmet najrazličnejših napadov in obrekovanj. Njegovi nasprotniki skušajo izkoristiti vsako malenkost, da izpodrinejo prestiž tega nadarjenega politika v očeh ljudskih mas. Tako je sofijski »Mir« priobčil te dni članek, v katerem pravi, da je bil Stambolijski žival, ne pa človek. Pogosto smo naglašali, piše ta list, da je velika razlika med besedami in dejanji zemljoradniških politikov. Stanovanja kmetskega prezidenta v Sofiji in okolici niso bivališče državnika, marveč pravo zbirališče prešestnikov. V njegovi spalnici, ki je bolj razkošna kakor spalnica madame Pompadour, so našli pri preiskavi poln zaboj najfinejšega parfuma, raznih barvil, kreme, pudra, pomade, kolinske vode in drugih toaletnih predmetov. Poleg tega so našli v isti spalnici »neumornega državnika« fino damsko perilo, korsaže in druge intimne predmete damske toalete, mnogo intimnih pripomočkov za pornografske fotografije in sliko Stambolijskega z ženo nekega njegovega ministra. (To sliko smo videli in se nismo nič zgražali: Stambolijski, gospa Duparinova in minister Duparinov v kopalnih oblekah stoje do prs v vodi in si podajajo roke. Kaj je na tem groznega? Uredn.) V stanovanju »bednega in skromnega« kmeta so našli skladišče vina, likerjev in drugih luksusnih pijač, cigare in delikatese, ki dokazujejo, da je v času, ko je bolgarski narod grizel suhe skorje, njegov »dobri« sin živel in veseljačil kakor car. Tudi denarja mu ni primanjkovalo. Imel je v svoji blagajni 2 milijona 50 tisoč švicarskih frankov, 900 tisoč francoskih frankov, 620 angleških funtov, 1 milijon 950 bolgarskih levov, 980 tisoč avstrijskih kron, 90 akcij po 500 levov družbe »Naprej« in še mnogo raznega drobiža. Javnost zanima vprašanje, koliko milijonov je imel Stambolijski v inozemskih bankah. S takimi pretiranimi in večinoma izmišljenimi govoricami zastrupljajo sedaj na krmilu se nahajajoče stranke bolgarsko javnost. Ni čudno torej, da je tako zbegana in da ne ve, h komu bi se zatekla, ker je izgubila vsako vero in spoštovanje do svojih voditeljev.

= **Analfabetstvo na Francoskem.** Iz statistike za leti 1921. in 1922. je razvidno naraščanje analfabetstva na Francoskem. Od 696.349 vojaških nabornikov, poklicanih v službo, ni znalo ne čitati ne pisati 13.764 mladeničev, samo čitati jih je znalo 14.262. Večji del teh so znali podpisati za silo svoje ime. Posledica vojne. Družinski očetje so bili v jarkih na bojiščih, otroci so bili brez potrebnega nadzorstva in niso hodili v šolo. Francoski parlament je zaradi tega sprejel zakon, ki dela stariše odgovorne za to, ako njihovi otroci ne obiskujejo šole.

Gospodarstvo.

— **g Hmelj. VII. poročilo Hmelj. društva o stanju hmelj. nasadov pri nas in drugod.** — Žatec Č. S. R. 16. jun. 1923. V precejšnjem delu glavnega okoliša v okolici Horosedel so nasadi prav čvrsti, trte so dorasle do tri četrtine drogov, ozir. žic, dobivajo panoge in so le malo okužene po mrčesu; v drugem delu tega okoliša pa je stanje le srednje, trte so dorasle le do polovico drogov ter so listi precej okuženi po ušici. Tu se najdejo nasadi, kateri so že prej trpeli po bolhaču ter so sedaj slabotni in zaostajajo v rasti. Ob Ogri je stanje v glavnih legah tudi ugodno; poleg krepkih, so pa tudi zaostali nasadi. Ker je lega nizka, se tu nahaja obilo mrčesa, zoper katerega se hmeljarji vztrajno borijo. **V šumskem okolišu** so nasadi zaradi poznega obrezovanja in poškodovanja po bolhaču zelo zaostali; trte so do ⅓ k večjemu do ½ drogov, v mnogih nasadih pa komaj 1—1½ m visoko zrasle ter so zelo slabotne. Tudi v ostalih legah okoliša je stanje prav različno. **Obče se lahko reče, da je ena tretjina srednja, ena tretjina pa prav slaba. Vreme je skrajno neugodno; nočna toplota pa znaša komaj 5 stopinj R. Že 14 dni je videti, da rastlina zaostaja v razvoju; to dokazuje dejstvo, da postajajo listi v zgornjih delih trte rumenkasti.** Glede mrčesa je stanje skoro isto, kot je bilo povodom našega zadnjega poročila. V že škropljenih nasadih se je mrčes vnovič pojavil in hmeljarji nadaljujejo škropljenje, dasi povzročuje to obilo stroškov. Mnogo je tudi hmeljarjev, kateri ne ukrenejo ničesar v obrambo mrčesa. Tople noči in solnčno vreme je nujno potrebno. Cene 1050—1120 Kč za 50 kg. Razpoloženje in cene zelo čvrste. **Sigurno je že danes, da se cene ne bodo znižale, če se bo tudi stanje nasadov zboljšalo.**

— **g Trg z usnjem in surovimi kožami.** Danes notirajo goveje kože lahke Din. 19 do 20, težke 22.50—24 telečje 26.50. Promet z usnjem se je razvijal v zadnjem tednu precej živahno in je vprašanje ponajveč osredotočeno na spodnje usnje (podplate). Cene istih so se nekaj učvrstile, akoravno ne v tem obsegu, kakor bi to odgovarjalo današnjim cenam surovih kož in vseh surovih materijalij. Na trenotno rezerviranost upliva kolikortoliko okolščina, da glavni konsumentje iz dežele krijejo vsled zaposlenosti pri poljedelstvu le najnujnejšo potrebo, nakupovati pa se bo pričelo v najkrajšem času, ker velikih zalog nikjer ni in se bodo morale nadomestiti. Za usnje na debelo in proti takojšnjemu plačilu veljajo sledeče cene: vaš-podplati v polovicah Din 70—75 za kg, 3 krat vloženi podplati (sivi) 85—90, notranjki 50—55 okrajevne (aferni) 37.50—40 vratovi 45—55, likanec (blank usnje) 75—77.50 črni gladki kipsi 90—100, črne gladke teletine Din. 130—140, rujave kravine 95—100, boks teletine črne 25—30 kvadr., barvane 35—40, ševro črn inozemski 37.50—40, barvan inozemski 45—50.

— *g Zagrebški tedenski sejem.* Zagreb, 20. junija. Današnji sejem je bil zelo dobro obiskan. Živine je bilo mnogo. Za izvoz v Avstrijo je bilo kupljenih okoli 300 volov, in sicer boljše vrste. Sena je bilo malo. — Cene v dinarjih za kg žive vage so notirali: domači voli I. 12.50 do 15, II. 11.50 do 11.25, III. 10 do 11, bosanski I. 10.50 do 12.50, II. 9 do 10, krave I. 11 do 12.50, II. 9 do 10, III. 17.50 do 19.50, seno za metrski cent: novo 80 do 100, staro 100 do 150, nova detelja 100 do 145, slama 87.50 do 100, drva, voz 300 do 400.

— *g Novosadska blagovna borza dne 20. junija.* Novi Sad, dne 20. junija. Na produktni borzi notirajo: Baška pšenica 77/78 kg, 2—3 % primesi vag. 437.50 do 440, baška pšenica 76/77 kg, 3 % primesi, ponudba 440, baška pšenica 75/76 kg 2 do 3 % primesi 4 vag. 437.50, baška pšenica 78/79 kg, 2 % primesi 1 vag. 440 do 441.25, baški ječmen 64/65 kg, ponudba 287.50, baški oves, iskanje 300, baška koruza, 3½ vag. 260 do 265, baška okrogla zdrava 3 vag. 270 do 275, bela koruza, ponudba 300, koruza ab ladja Tisa ponudba 267.50, koruza za julij 5 vag. 265, koruza šlep Brod 31 vag. 287.50, banatska ab Zenta 3 vag. 287.50, banatska za julij 10 vag. 265, sremska 100 odstot. zdrava ponudba 280, beli fižol iskanje 600, moka bandudba 280, beli fižol iskanje 600, moka baška »0« ponudba 675, »2« 2 in pol vag. 600—622.50, »5« 1 vag. 867.50, »6« ponudba 500, iskanje 480, »0« 1 vag. 665, »0« gg. iskanje 667.50, »0« banatska kombinirana 1 in pol vag. 655, otrobi v vrečah od jute, 3 vag. 135, papirnatih 1 vg. 130. Tendenca neizpremenjena.

— **g Dobava podnožnic iz trsja.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 4. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 5000 podnožnic iz trsja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dovaba drv.** Pri intendanturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu (Gajeva ulica 30 a) se bo vršila dne 6. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 25 tisoč kubičnih metrov drv za potrebe zagrebške garnizije v času od junija 1923 do 31. marca 1924. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava manometrov in ur za merjenje brzine.** Pri ravnateljstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 5. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 50 manometrov in 25 ur za merjenje brzine. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice interesentom na vpogled.

— **g Dobava naftalina, salmiaka in caherlina.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 6. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 200 kg naftalina, 100 kg salmijaka v gručah in 10 kilogramov caherlina. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava moke.** Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 4. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 360.000 kg pšenične krušne moke (sipa 80%). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava nosilnih vzmeti za lokomotive in tenderje.** Pri ravnateljstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 6. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 203 komadov nosilnih vzmeti za lokomotive in tenderje. Predmetni oglas je v pisarni trg. in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava telegrafskega papirja.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 4. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 100.000 kotačev telegrafskega papirja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Prodaja lesa.** Direkcija šum v Sarajevu bo prodala dne 4. julija tl. na javni dražbi okoli 26.400 m³ lesa iglastih dreves na panju. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava gorske krede.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 30. junija tl. ofertalna licitacija glede dobave 2000 kg gorske krede. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava smolnatih bakelj.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 30. junija tl. ofertalna licitacija glede dobave 5000 komadov smolnatih bakelj. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani intesentom na vpogled.

— **g Dobava špirita.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 2. julija tl. ofertalna licitacija glede dobave 1000 litrov špirita. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Prodaja ladje »Perun«.** V pisarni intendantskega odseka oddelenja za mornarico v Zemunu se bo vršila dražba ladje »Perun«, ki je usidrana v Tivtu (Boka Kotorska). Predmetni oglas je v pisarni trgovski in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Dobava gradbenega materijala.** V pisarni inženirskega oddelenja Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 30. junija tl. ofertalna licitacija glede dobave gradbenega materijala in sicer 2000 kg apna, 50 kg gipsa, 90 kg žebljev, 3 kg cina in 4m³ jelovih desk. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **g Jugoslavenska reklamna revija.** Primili smo 2. broj ovoga privrednoga lista za ekonomsku propagandu u tu- in inozemstvu. List donaša članke, notice i oglase u našem jeziku, zatim u češkom, talijanskom, francuskom, njemačkom, engleskom i španjolskom, a glavna mu je svrha propagiranje naših exportnih proizvoda u inostranstvu. Ima specijalne rubrike: »Naša kupališta in liječilišta« — »Emigracija« i »Poslovna saopćenja«. List je vrlo informativan in dobro opremljen, pa ga možemo preporučiti pažnji privrednih krugova. Izlazi 2 put mjesečno. Godišnja predplata 130 Din. Uredništvo i uprava nalaze se u Zagrebu, Ilica 44.

— **g Praški velesejem.** Kakor čujemo, se bližajo priprave za VII. praški velesejem, ki se vrši od 2. do 9. septembra tl. svojemu koncu. Razun izbranih ekspozicij, ki so razdeljene v 17 skupin, se pripravlja posebna skupina pod imenom »stavbni velesejem«. Ta sejem se priredi o priliki Mednarodne konference stavbnih in podobnih zavodov na poziv »Fédération internationale du Batiment et des travaux publics«, katere se udeleže mednarodni interesenti in stavbni strokovnjaki. Dalje se udeleže jesenskega veselesejma pod patronatom zveze češkoslovaških mest strokovne razstave domačih in tujih tvrdk, katere izdelujejo naprave in stroje za čiščenje mestnih ulic z uporabo motorov, mesto človeških in konjskih sil. Kot dopolnilo navedenih posebnih razstav namerava razstaviti francoska vlada francosko modo in okus, ter danska, meksikanska in španska vlada svoje uvozne predmete. Kakor je iz dosedanjih priprav razvideti, bo tudi razstava pohištva domačih tvrdk dosegla to pot vrhunec svoje dovršenosti. Upa in računa se s tem, da se tudi naši producenti, razstavljalci in kupci udeleže praškega velesejma, ki je zaradi stikov s tujino celega sveta tako velike važnosti mnogobrojnejše, kot se je to zgodilo na spomladnem velesejmu, kar bi bilo za ojačenje medsebojnih kupčijskih zvez med Češkoslovaško republiko in kraljevino SHS, ki so za obe države neobhodno potrebne, tudi odkritosrčno želeti.

— **g I. Mariborska tovarna plutovinastih izdelkov.** Te dni je začela obratovati I. Mariborska tovarna plutovinastih izdelkov, na Tržaški cesti štev. 5, ki jo je ustanovil g. Fran Ogrizek, naš rojak iz Postojne. Tovarna je urejena z najmodernejšimi stroji na pogon, kakoršnih doslej pri nas v Jugoslaviji še nimamo. Tovarna izdeluje vse vrste plutovinastih izdelkov, kakor zamaške, naboje za pištole (Hundeschrecker), plavalne pase, držala, ročaje in izolirane stene. Kapaciteta dnevno 40—50.000 zamaškov vsake vrste, od najmanjših do največjih. Surovino dobiva iz Afrike, Portugalske in Španije. Podjetje znači velik napredek v našem narodnem gospodarstvu in osamosvojitvi od inozemstva.

— **g Poljska marka pada.** Kurz poljske marke nevarno pada. Zadnji četrtek je imela varšavska borza »črni dan«. Dolar je dosegel rekordno višino 88.000 poljskih mark. Finančni minister Grabski je podal v zbornici pojasnilo o finančni situaciji poljske republike ter o vzrokih katastrofanega padanja poljske marke.

KUPUJTE KARTE ZA KNJIŽEVNO TOMBOLO »JUGOSLOVENSKE MATICE«

Kultura.

Zadnja igra sezone.

Šestinpetdeset let star se je Gustav Wied kmalu po začetku svetovne vojne prostovoljno umaknil s tega sveta. Bila je to njegova poslednja satira, poslednji, z ironičnim usmevom podani udarec njegovega biča vsemu podlemu hinavstvu in surovosti. »Inter arma silent Musae« in vzpričo svetovnega prelivanja krvi so male perfidije, ki jih je Wied znal žigosati s tolikim humorjem, pobledele in izgubile vsak smisel. Vzpričo absolutne groze, ki je svetu zavladala, ni fini Danec našel nobene življenske vsebine in vrednosti več; zato je raje tiho odšel izmed nas.

Rojen je bil na posestvu Holmegaard na otoku Laaland. Pisal je mnogo; njegovi realistični romani so uplivali na sodobni pisateljski rod; prevedeni so najbolji na razne jezike in v nemščini jih imajo par tudi naše javne knjižnice.

Največjo popularnost pa si je pridobil s svojimi satirami in komedijami, kjer se kosata izviren in ljubeznjiv humor z žgočim obsojanjem človeških slabosti, hinavščine, pohlepnosti, neznačajnosti. Njegov humor in satira sta obenem fina in duhovita, naslada za boljše duhove.

Zato se mora njegove komedije igrati s posebno fineso. Pri nas so igrali »2×2=5« jako dobro, dasi ne z ono komorno virtuoznostjo, ki je Wiedu mestoma potrebna in ki cizelira različne male poteze na tak način, da nam posebno živo in zabavno individualizirajo vsako posamezno osebo in njeno najtajnejšo vrednost ali nevrednost.

To ni graja. Takega komornega igranja še ne dosežemo skoro, če sploh, in je pri malem številu slovenskega igralstva težek problem, ker ne bo nikdar zadostne izbire.

To predpostavljajoč pa morem vnovič samo izjaviti, da so igrali Wieda jako, jako dobro, s humorjem, bučnim temperamentom in ob izborni režiji (Skrbinšek).

Sezone je konec. Vršim torej le še dolžnost post festum, če dodatno svojemu poročilu o premieri imenoma naštejem posameznike, ki so s to igro občinstvo tako izvrstno pozabavali in bili deležni močnega aplavza.

Železnik je igral s ognjem pesnika Pavla Abelna, ki se do konca ne izneveri svojim načelom, dokler ne poseže vmes vprašanje življenske sreče z dražestno ženko. Šaričeva je to ženko izvrstno označala. V prvem aktu je bila one vrste preveč vzgojena hči, pri kateri so starši poleg gospodinjske izobrazbe vedno pazili kako se priklanja, kaj se dekletu »iz dobre hiše« spodobi, kaj sme čitati. In kaj vse se ne spodobi in se ne sme čitati v takih rodbinah! Skratka, bila je oni žalibog med evropskim meščanstvom tako razširjeni tip krepostne gospodične, kateremu je vzgajanje zverižilo vsak pravi pogled na ljudi in življenje. »Globoka narava«, ki gleda svet in stavlja do soproga zahteve iz perspektive Marlittinih romanov. Strašne so take soproge za ubogega moža v svojem prepričanju, da imajo le one pravo merilo za vse. Mnogo notranje rodbinske tragike temelji na takih ženah, ki prineso soboj poleg temeljno morda izvrstnega srca kot podedovani greh svetovno naziranje institutskih predmic in starih guvernant.

Ravno severna literatura ima izvrstna dela, ki slikajo tragiko in nesrečo, katero prinaša življenje takim filistrskim lutkam, a še bolj njih možem. Amalija Skram ima tozadevno novelo »Izdan«, katero je sam Björnson imenoval mojstrsko delo psihološke globine in sile. Arne Garborg je opisal roman »Pri mama«, ki je pravi bomba zoper »posvečene ideale« napačne vzgoje meščanskih hčera. Za njim je ubirala stopinje Gabrijela Reuter v romanu »Iz dobre familije«, ki se je mnogo čital in pregovarjal. Tudi znana eseistinja Lavra Marholm je s kolom udarjala na to karikaturo evropskega vzgojstva. Zanimivo, da se ravno najbolj ženske obračajo zoper to vzgojo.

Pri Wiedu se stvar iz raznih vzrokov veselo konča in Šaričeva je bila v zadnjem aktu kot izpremenjena Estera Ablova tako dražestna, koketno zapeljiva in lepa, da je moralo občinstvo njenemu možu pač odpustiti, če se je celo on izneveril načelom in je i zanj postalo 2×2 pet.

Lipah je bil krasen birokrat one znane vrste, ki jim pri nas pravimo »vladna r..« In imenitno masko si je nadel; takih obrazov najdemo na ilustracijah k nordijskim pravljicam med kmetskimi bahači in vajeti, katere spelje kak reven dečko, ki ga vsi zaničujejo, kasneje na led in sramoto.

Njegova bolj »liberalna« soproga, ki skuša s stališča materinskega egoizma zadeve svoje hčere soditi bolj trezno in praktično, je bila Medvedova, ki si ni pomišljala, za kratko vlogo svojemu mlademu licu nadeti masko komične starejše gospe.

Kralj in Rogozova sta bila krasna bohemska umetniška dvojica; njiju veselost in humornost je vrela kakor šampanjec in močno pripomogla k vzhičenemu razpoloženju vsega gledišča. Enako tudi naša predobra Rakarjeva, ki se od dne do dne boli kvalificira za komične vloge srednje starosti in malomeščanskega tipa. Pristna vdovljena gospodinja, ki oddaja sobe »mebliranim gospodom«, je vajena pri njih damskih obiskov in prenaša njih navade z materinsko dobrodušnostjo in skrbjo. Danilova-Balatka je vnovič potrdila, da se ji prilegajo vloge lahkomiselnih deklet. Winstrova pa je bila prav distingirana grofica one vrste, ki včasih po hišah nabirajo za kake zamorčke ali podobne »moralne potrebe« evropskega človeštva.

Plut je za komične figure iz ljudstva prav vporaben, zlasti če je vloga one vrste, da se da malo porentačiti. Njegov ječar Siverts je bil humoristično in dober, nekak brat znanega Froscha iz opere »Netopir«, samo brez kijanosti. Drenovec je pastorja v maski in igri prav častno izvedel. Glede maske pa bi bilo dobro, da bi jo bil on ali pa Danilo (šolski ravnatelj) izpremenil, da bi bilo manj podobnosti. Tudi Danilo je bil v svoji malopomembni epizodni vlogi povsem na mestu. Ne smemo pa misliti, da mora biti vsak Danec plavolas. Ljudje popolnoma črnih las, toda bele polti, tvorijo bistven odstotek pri vseh germanskih rasah.

Medven je »št. 76«, t. j. kaznjenca, ki se že zdavnaj dobro izpoznava v prilikah kaznilnice, čisto dobro karakteriziral in žel dosti smeha. Zdelo se mi je, da je z gotovimi neartikuliranimi medklici in siči malo »putjatil«. Pa ni bilo slabo nameščeno. Majčkene vloge sta imela Terčič (odvetnik) in Markič (stražnik).

Preostajajo še trije. Juvanova, Vl. Skrbinšek in Sancin. Na listu je stalo, da igra služkinjo gospa Juvanova. V resnici jo je igrala njena hčerka, prav zala gospodična in po tem malem nastopu (je že nekoč nastopila, a nisem prisostvoval, ker nisem vedel za to) sodeč razumna za igralski poklic. Le malo pretiho je govorila. Brat režiserja Skrbinška se je prav dobro uvedel v vlogi poklicnega biciklističkega dirkača, »lepega moža« z maniram pravega tepca, kakoršni imponirajo v krogih nižjega lahkoživečega ženstva in jih imajo take devojke dostikrat za »prijatelje«. V Skrbinšek precej podoben starejšemu bravnanjosti, barvi in glasu in v gibih je Vl. tu. Naj pazi, da ne postane preveč; ker dva igralca, tudi če sta dobra, nista prijetna, če sta si preveč slična.

Sancin je izvrstno pojmil vlogo delomržnega in ničvrednega sinu iz usmerjene meščanske rodbine. Sploh je to figura, ki si jo je Wied vzel prav iz Življenja. Vsakdo pozna kako tako rodbino. Starši in vsi otroci so redoviti ljudje, se izogibajo vsemu, kar bi kršilo njihov ugled in spoštovanje. Eden pa je v familiji nepridiprav, ki dela škandale in je svojcem v vedno žalost in sramoto. Navadno ga tajno podpira mati ali kaka starejša sestra, ki ima še sama vsega premalo, vedno vse odpuščajoč mu in verujoč vsaki njegovi zatrditvi, da je bilo zadnjikrat.

Tak dečko je bil Sancin. Sebe ima za genijalnega; manjka mu duševne brzde, da bi doma ne kradel žlic in denarja ter je ne popihal iz hotela z neplačanim računom. Končno pa v Wiedovi igri na presmešen način prekine začeto karijero barabe s tem, da poroči bogato staro babo, katere hčerko je še nedavno smatral za svojo nevesto. In nastopi naenkrat kot gladko friziran dandy z impertinentnimi manirami strašno finega gospoda, ki mu vse dosedanje smrdi in ki celo prekrasnemu Ablu, svojemu svaku, nesramno očita, da je doslej nanj bil slabo uplival. Tega žalostnega pojaca je Sancin prav izvrstno igral. Počakajmo, kako se nadalje razvije.

Končno še par splošnih opazk. Glede valute je že eden mojih kolegov opozoril, naj bi se jo danes drugače izražalo. 5000 predvojnih danskih kron je bila ogromna letna plača. Danes se pa 5000 K res za vsakogar sliši tako čudno, da je vselej zbudilo občno veselost.

Od več strani sem bil že opozorjen, da se naše igralstvo za to malo distanco ponavadi pregrobo šminka. In to je res. Sedim v 8. vrsti, očij nimam najboljših, izvrstno kukalo mi je bilo med vojsko vkradeno — a še vse eno dostikrat vidim gube, da so samo naslikane na lice in starostne sence so kakor vmazanost od ognjišča. Tudi umetna čela pri lasuljah so dostikrat jako slabo prijednačena pravi polti.

Zapahov pri oni polovici raznih vrat, ki naj se ne odpira, tudi še nimajo in naši igralci odpirajo enkrat levo, enkrat desno plat vrat. Sploh žive na našem odru po stanovanjih brez zapahov, ključ in ključavnic. Čez ta nedostatek čitalniških odrov bi se navsezadnje naš glavni oder vendar že lahko dvignil. Vrata je treba tudi na odru včasih glasno zaloputniti. Seveda ne smejo stene potem biti iz jednostavnega platna, ki se stresa pri vsakem koraku. Stene bi morale obstojati iz posameznih, z lesom podloženih kosov in ne iz platna, ki se ga kakor zastor doli spusti.

Mučno za gledalca je tudi, če kuka skozi »debeli« zid ječe »dnevna svetloba« in se lahko prešteva platnene vlakne. V operi »Evangeljnik« je polna luna sijala skozi gradivo navidez solidnih kamnitih obokov. Dnašnje gledališče je takozvano iluzijsko gledišče, ki oponaša naravni videz. Zato pa mora tudi vse storiti, da ostane iluzija mogoča.

Z Wiedovo igro smo v krepkem in veselem dur-tonu končali tekočo sezono; o Kresi, ko se dan obesi in ko je tako mraz kakor v februarju. Če se pri tem ozremo nazaj, zapazimo, kakšen velikanski napredek ima gledišče pokazati izza postanka lastne države. Kako je preje vsa desetletja životarilo in čepelo vedno na staležu neznosnega pol- in tričetrt dilentatizma.

Ni paradoksno, če rečemo: Tudi za ta kulturni naš razmah je tekla srbska kri! O tem naj premišljujejo včasih gospodje separatisti. M. Z.

* * *

— *Javna produkcija dramatične šole* je bila sinoči v dramskem gledališču. Nastopilo je osem gojencev in ravnotoliko gojenk. Spored je obsegal 12 deklamacij, oziroma eno didaktično pripovedko (Eckstein, Kette, Heine-Župančič, Župančič, Prešeren, Goethe-Funtek, Gruden), 5 dramskih monologov (Schiller, Calderon-Župančič, Shakespeare) in 3 dramske prizore (Cankar, Shakespeare). Učitelja mladih gospodov in gospodičen sta bila Lipah in Šest. Celotni vtis je bil prav povoljen, deloma celo jako dober. Nekateri, zlasti izpočetka večera, so govorili pretiho, ker jih je obhajala posorniška grozница. Zato in sploh po tem enem nastopu je pravična sodba nemogoča. V prijetnem spominu mi je Prešernova »Nuna in kanarček«, Kettejevi »Kvartopirci«, Prešernov »Ribič«, deloma tudi istega pesnika uvod h »Krstu pri Savici«, Zlodej iz »Pohujšanja v dolini šentflorjanski«, monolog iz Calderonovega »Sen — življenja«, Grudnova »Lepa Vida« ter Komar in nadučitelj iz Cankarjevih »Hlapcev«. Močan vtis sem dobil od Brutovega govora Shakespeare »Julij Cezar«), vsekakor hors concours pa je bil monolog lady Macbethove (Shakespeare). Tudi povestica »Kužek in sultan« (Kette) je bila dobro pripovedovana. Večer je pokazal čedno število stremečega naraščaja, kateremu moramo priznavati mnogo inteligence in povečini tudi daru za poklic. Eno, morda tudi dve dami ter dva do tri gospode bi kazalo takoj angažirati za poskušnjo v ansambl Narodnega gledališča. Predavatelji so želi za svoj trud in ljubezen do stvari mnogo ploskanja, ki sme veljati tudi učiteljema. — Zakaj je bilo treba oder tako slabo razsvetliti in deklamatorje postavljati tako, da je bila za njimi velika svetilka, lice pa v senci in se ni videlo ne mimike, ne gibov ust, mi ni razumljivo. Za deklamacije naj bi bilo ostalo sploh vse gledališče razsvetljeno. *M. Z.*

— *E. Gangl: »Sin«.* Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din. Pisatelj pravi sam v uvodu drugega natisa: Prvič so igrali sina v Ljubljani leta 1898. pod režijo igralca R. Inemana. Naslednje leto je izšla drama v tisku pri Gabrščku v Gorici. Svoje delo sem takrat posvetil Antonu Aškercu, ki se je živo zanimal za dramatiko in je tudi sam začel pisati drame. (Izmajlov. Red sv. Jurja. Tujka. Poslej so »Sina« igrali po vseh večjih in manjših odrih skoroda neštetokrat — vsaj jaz ne vem števila. Kdo me je tudi vprašal? Malokdo! Pa še ti po večini: »Igramo v ta in ta namen. Dovoli, da uprizorimo »Sina« brezplačno. Morda še sam primakneš kaj v označeni namen...« Vsaj to se je zgodilo, da je knjiga prvega natiska popolnoma razprodana. Ker pa še vedno povpraševajo po njej, a povpraševalcem ni mogoče ustreči prihaja »Sin v drugem natisku na svetlo...

Glasbeni vestnik.

— *Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani* bo imel danes, v petek, dne 22. t. m. ob osmih zvečer s svoji pevski dvorani svoj redni občni zbor. Dnevni red: Otvoritev, tajnikovo in blagajnikovo poročilo, pevska turneja na Češko, pevska tekma Saveza hrvatskih pevskih društev v Zagrebu, volitev odbora, slučajnosti.

Šolstvo.

— **Malo razstavo risarskih izdelkov in ž. r.** dej priredi 6. kot zaključni razred I. mest. dekl. osn. šole pri Sv. Jakobu dne 24. junija 1923 od 9.—12. in od 3—6. Starši vljudno vabljeni.

— **Sprejemni izpiti v I. letnik drž. moškega učiteljišča v Mariboru.** Vpisovanje v I. letnik omenjenega zavoda se vrši dne 28. junija od 11.—12. dop. v ravnateljstvu. Učenci, ki so dovršili IV. gimnazijski ali realčni razred ali nastavni razred meščanske šole, vstopijo v I. letnik brez izpita, dokazati morajo le da imajo posluh za glasbene predmete. Vsi drugi učenci delajo 29. junija od 8.—12. pismeni, dne 30. junija popoldne ob 2. pa ustmeni sprejemni izpit. Vsak učenec naj prinese s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. Uradni zdravnik bo pri vsakem učencu določil, če je duševno in telesno sposoben za učiteljski stan. Jesenj bo sprejetih v I. letnik le toliko gojencev, v kolikor bo to prostor dopuščal. Ravnateljstvo.

— **Državno žensko učiteljišče v Mariboru. Vpisovanje v I. letnik se bo vršilo** na praznik v petek, 29. junija 1923 med 8. in ½11. uro v I. nadstropju šolskega poslopja na Zrinjskega trgu. Predložiti je treba: Krstni list, zadnje šolsko izpričevalo, lepopisni zvezek, nekaj rizb, nekaj ženskih ročnih del. V I. letnik se sprejemajo telesno in duševno zdrave učenke, ki dovršijo vsaj s 15. sept. 1923 15. leto, ozir. učenke, ki jim višji šolski svet na posebno prošnjo, ki se vloži pri ravnateljstvu, iz posebnih ozirov izpregleda dobo do dovršenega 15. leta (največ 6 mesecev). Od ½11. dalje bo preiskal vse vpisane učenke uradni zdravnik, nato se bodo vršili pismeni sprejemni izpiti iz slovenščine in računanja, popoldne pa ustmeni. Učenke, ki so uspešno dovršilo nižjo srednjo šolo, licej ali IV. razred meščanske šole, položilo izpit samo iz glasbe in petja. V jesenskem terminu se bo sprejelo samo toliko gojenk, da skupno število ne presega 40.

— **Vidovdanska proslava Gojenk »Drž. ženskega učiteljišča v Mariboru.« 25. in 26.** junija ob pol 20. zvečer v Mestnem gledališču. Spored: 1. Državna himna. 2. Iv. Zajc: Lastavicama, enoglasen ženski zbor s klavirjem. 3. Ant. Nedved: Na tujih tleh, dvoglasen ženski zbor s klavirjem. 4. Ign. Hladnik: Hrepenenje po pomladi, dvoglase ženski zbor s klavirjem. 5. Erv. Ropas: Tam na vrtni gredi, četveroglasen ženski zbor s klavirjem. 5. Ant. Dvořak: Prstan srečnih dni, dvoglasen ženski zbor s klavirjem. 7. Materina pesem, igra s petjem v 3 dejanjih. Pevske točke zložil prof. I. Sprachman. Čisti dobiček je namenjen »Podpornemu društvu na zavodu.

— **Na državni realni gimnaziji v Celju** se vrši vzprejemni izpit za I. razred v soboto 30. tm. ob 8. dopoldne. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njih namestnikov in prineso s seboj krstni list in šolsko izpričevalo, na katerem bodi opomnjeno, da je izdano v svrho sprejema v srednjo šolo.

— **Na trgovski šoli v Novem mestu** bo vpisovanje v I. in II. letnik v četrtek 28. in soboto 30. t. m., vsakokrat od 10. do 12. ure. Šolnina znaša 75 Din mesečno, v slučaju pa, da se ne oglasi v vsakem letniku zadostno število učencev in učenk, se šolnina lahko zviša na 80 do 100 Din mesečno.

— **Na srednji kmetijski šoli v Mariboru** prične drugo šolsko leto 1923/24 1. oktobra 1923. Namen srednje kmetijske šole je, da se nje učenci izobrazijo praktično in teoretično v kmetijski stroki tako, da morejo z uspehom voditi manjša in srednja privatna in državna posestva ter dobro opravljati državno službo kmetijske stroke. Nauk v srednji kmetijski šoli traja tri leta, a četrto leto je posvečeno izključno praktičnemu izpopolnjevanju in specializaciji. Šolsko leto traja od 1. oktobra do konca julija naslednjega leta. Vsi učenci so eksternisti (izven zavoda stanujoči in oskrbovani). Za učence ni predvidenih nobenih štipendij. Pogoji za sprejem so: a) starost najmanj 15, a ne preko 19 let; b) najmanj z dobrim uspehom dovršena popolna meščanska šola ali nižja realka oz. gimnazija ali dvoletna nižja kmetijska šola poslednji morajo napraviti sprejemni izpit iz slov. odnosno srbohrvatskega jezika, matematike in geometrije, fizike in zemljepisa; ako so dotičniki razun prvo navedenih šol absolvirali še kako drugo kmetijsko šolo ali kako kmet. prakso ali so prevsem kmetiški sinovi, imajo prednost; c) lepo vedenje; č) državljanstvo kraljevine SHS; d) telesno in duševno zdravje, kar utanači tudi šolski zdravnik pred sprejemom v šolo. Prošnje za sprejem, pisane lastnoročne na celo polo in kolekovane s 13 dinarji, je poslati do 15. julija tl. direkciji srednje kmetijske šole v Mariboru. Prošnji je priložiti: 1.) krstni list, 2.) domovnico, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) zdravniško izpričevalo, 5.) spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v šolo neposredno iz kake druge šole; 6.) odpustnico pri onih prosilcih, ki prestopijo iz drugih šol, 7.) kratek opis življenja. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Sokolstvo.

— **Sokolsko društvo v Št. Vidu nad Ljubljano** proslavi dne 12. avgusta tl. 15 letnico svoje ustanovitve. Vsa bratska društva prosimo, da ne priredе svojih prireditev ta dan, ter se udeleže te proslave v čim večjem številu. Zdravo!

— *Sokolsko društvo Sušak-Rijeka* namerava proslaviti Vidov dan prvič izza štiriletne okupacije čisto sokolsko. Zjutraj budnica, ob šestih dijaško-naraščajska tekma, za katero se mladina živahno vnema. Dopoldan se vrše glavne skušnje za popoldansko javno društveno telovadbo na krasno položenem gimnazijskem trgu, od kjer je diven razgled po vsem gornjem Kvarneru. Zvečer pa je v gimnazijskem parku in drevoredu velika ljudska zabava, ki obeča biti vrlo animirana kot poznano vse primorske zabave. Vojaška glasba. Bogat vzpored javne telovadbe dokazuje, da to društvo na najizloženejši točki severnega Jadrana ne pozna breplodnega fantaziranja o Sokolstvu, temveč s svojo številno sokolsko družino dela za proširitev Tyrševe ideje ne samo na Sušaku, temveč v celem Primorju. Društvo je za časa okupacije prekinilo z delom edinole prilikom D'Annunzijevega nasilja za kratke tedne, drugače pa vedno vztrajalo v domu ob Rječini pri sokolskem poslu. Marsikdo namerava poleti napraviti izlet na Sušak, naj uporabi to priliko in poseti Sušak ta dan ter prisostvuje sokolski svečanosti. Ako večja družba — javiti društvu Sušak število oseb za prenočišče. Isti dan obiščejo Sušak Čehi-letovičarji iz Malinske in Cirkvenice s posebnimi izletnimi parobrodi. V slučaju dežja se prireditev vrši drugi dan.

— **Rad oko priprema za II. Sokolski Slet Župe Mostar** u Dubrovniku, pod pokrovitelistvom Našega Uzvišenog Kralja Aleksandra I. u najvećem je razvoju. Osnovana je glavna sletska kancelarija u kojoj se živo radi po ceo dan. Ogromni rad ki ji ima do sleta da se obavi podjeljen je u osam odbora te presednici sviju odbora sastaju se svaki dan radi informacija i oputa u glavnoj sletskoj kancelariji koju lično vodi Starešina Župe brat Čedo Milić i Starešina Sokola u Dubrovniku brat Dr. Luko Dražić. Na ovome Sletu učestvovati će uz sva Sokolska društva iz Župe Mostar, koja obuhvača: celo Hercegovinu, južnu Dalmaciju, Boku i Crnu Goru, u većem broju i hrabra naša vojska. Prijatelji Sokolstva, državnog i narodnog jedinstva pripremajte se i dogijte na ovaj veličastveni Sokolski Župski Slet, koji će po svom opsegu i značenju nadmašiti sve dosadašnje naše sletove.

— **Srečke Zaječarskega Sokola.** Po sklepu upravnega odbora Zaječarskega Sokola se bo žrebanje srečk vršilo še je 8. novembra 1923. — Odbor.

Turistika in sport.

— **Sturm : Primorje.** V soboto 23. junija se vrši točno ob pol 7. na igrišču, Dunajska cesta, velika mednarodna tekma med graškim prvakom Sturmom in domačim Primorjem. Primorje je pokazalo v letošnjih mednarodnih tekmah izredno napet način igranja ter doseglo vseskozi častne rezultate. Tudi sobotno tekmo bo vzelo kot merilo svojega znanja in moči. V graškem moštvu igrajo sami reprezentativni igralci. Primorje nastopi v najmočnejši postavi. Predprodaja vstopnic v Severjevi trafiki, Šelenburgova ulica.

— **Sturm : Ilirija.** V nedeljo 24. junija nastopi graški Sturm proti Ilirji. Topot na igrišču v Šiški točno ob 6. Ilirija je v zadnjem času dosegla veliko formo in bo tekma od njene strani vodena z znanim elanom. Baš z ozirom na tekmo prejšnjega dne bo ta tekma privabila veliko sportnega občinstva, da prisostvuje tudi drugemu dejanju sedanjega gostovanja graškega prvaka v Ljubljani. Ob 4. se vrši na istem prostoru predtekma haškove in ilirske hazene. Opozarjamo občinstvo, da si za obe tekmi Sturmovi nabavi v predprodaji vstopnice, da prepreči nepotreben naval pri dnevnih blagajnah. Za nedeljsko tekmo se dobe vstopnice v trgovini Gorec, palača Ljubljanske kreditne banke.

— *S. K. »Slovan« v Ljubljani* proslavi dne 1. julija t. l. desetletnico svojega obstoja. Ob tej priliki se vrši nogometna tekma med S. K. »Drava«, Varaždin in prvim moštvom S. K. »Slovana«, s predtekmo, v kateri igra S. K. »Slovan« (rezerva) s S. K. »Ilirijo« (jun.). V proslavo se vrši isti dan tudi veselica, katero priredita S. K. »Slovan« in Češka obec na vrtu hotela »Tivoli«.

Spominjajte se
„Družbe sv. Cirila in Metoda"!

Dopisi.

— Iz Konjic: Dne 8. julija 1923 vrši se prvič po preobratu v narodnostno ogroženih Konjicah zlet celjskega sokolskega okrožja. Vsa narodna društva se opozarjajo na ta dan in se vabijo, da nas mnogoštevilno posetite.

— Iz Kočevja nam pišejo: Na južnem delu kočevskega mesta se dviga ponosno poslopje z nanovo dozidanim drugim nadstropjem, prejšnji Studentenheim, sedanji Dijaški dom, last društva »Kočevski Dijaški dom«. Ravnokar se dovršujejo na njem zadnja dela dozidave in poprave, in tudi notranja oprema bo kmalu gotova, tako da se bo poslopje s prihodnjim šolskim letom lahko izročilo svojemu namenu, prejemati po zmerni ceni v popolno oskrbo gojence kočevske realne gimnazije. Lega poslopja je idealna: na čelni strani cvetlični vrt, na nasprotni pa obširno dvorišče z velikim gospodarskim poslopjem: na severnem koncu se ga dotika poleg dovozne ceste travnik, na južnem pa krasen park s sadnim drevjem in smrekami, ki dajejo tudi v najhujši vročini prijeten hlad. V kakih petih minutah prideš po polski cesti do podnožja kočevskih gora (Fridrichstein), pokritih s smrekovimi in bukovimi gozdovi. Onkraj glavne ceste se razprostirajo do Rinže obširni travniki in njive, po večini last Dijaškega doma, ki bi sčasoma lahko vodil večjo lastno ekonomijo. Poslopje samo ima dovolj prostora za približno 50—60 gojencev. Društveni odbor in vodstvo zavoda bosta poskrbela, da bodo dobivali gojenci dovolj tečne hrane, v prostem času, po izvršenem delu, pa primernega razvedrila, tako da bodo starši lahko z mirnim srcem zaupali svoje otroke zavodu. Ker se bo letos otvoril na Kočevski gimnaziji peti in potem vsako leto nov razred do osmega, se priporoča staršem, da pošiljajo svoje otroke študirat na to gimnazijo, ki ni prenapolnjena, in jim nudi pri sedanjem pomanjkanju primernih dijaških stanovanj po večjih mestih zavest, da pridejo njih sinovi v dobro oskrbo. Društveni odbor je pooblastil ravnateljstvo Kočevske realne gimnazije, da daje natančnejša pojasnila glede sprejema v Dijaški dom.

Društvene vesti.

— **Kongres Jugoslovenskega Šumarskega Udruženja v Ljubljani.** V dneh 18. do 21. avgusta tl. se vrši v Ljubljani tretji veliki zbor tega Udruženja. Pričakovati je mnogobrojnega poseta udruženih članov iz vse države kakor tudi delegacije nekaterih inozemskih gozdarskih društev. Po zboru se bodo vršile eskurzije na Bled, Pokljuko in v Trbovlje. Kongres je velike važnosti za naše gozdarstvo v najširšem pomenu besede. Pripravljalni odbor naproša vso našo javnost, da mu gre na roko posebno s tem, da se po možnosti v istih dneh ne vrši kakšna podobna prireditev, ki bi mu otežkočila delo. Naslov pripravljalnega odbora je Ljubljana, Križanke.

— **Jugoslov. Šumarskega Udruženja Podružnice Ljubljana** letošnji občni zbor se vrši dne 7. julija tl. ob 9. uri v Ljubljani pri »Mraku«, Rimska cesta 6. Na dnevnem redu, ki bo objavljen v 7 številki »Šumarskega Lista«, je med drugim poročilo pripravljalnega odbora o dosedanjih pripravah za kongres Udruženja, ki se bo vršil v dneh 18.—21. avgusta tl. v Ljubljani.

— **J. n. a. d. »Jadran«.** Društveni sestanek se vrši v petek dne 22. junija ob 20. Na dnevnem redu je vprašanje ferijalnega odbora. Udeležba za vse člane obvezna. — Odbor.

— *Kulturno in gospodarsko društvo na Barju* priredi v nedeljo dne 24. t. m. veselico pri Plankarju ali bivša gostilna »Pod gozdom« tik Rakovnika. Pričetek ob 15. Vstopnina 3 Din. Obilo smeha in zabave. Pridite vsi! — Odbor.

— **Kongresa čehoslovaških gasilskih društev v Pragi** se udeležita tudi dva zastopnika ljubljanskega »Prostovoljnega gasilnega društva«. Istotako bo tam zastopana tudi »Zveza gasilnih društev iz Slovenije.«

— *Društvo orožniških upokojencev za Slovenijo v Ljubljani* daje svojim cenjenim članom v splošno vednost, da je izredni občni zbor dne 17. t. m. soglasno sklenil mesečno članarino od 1. julija t. l. naprej zvišati od 1.— Din na 2.— Din na mesec. Ta povišek je bil potreben iz sledečih razlogov: 1. ker so se pisarniške potrebščine jako podražile in 2. ker mora društvo za kritje stroškov za potovanje delegatov »Osrednje Zveze« in »Akcijskega odbora« h konferencam v Beograd, Zagreb itd. prispevati precejšnjo svoto, da morejo te korporacije započeto akcijo izvršiti. Te akcije so samoobsebi umevno neobhodno potrebne, da izvojujejo na pristojnem mestu uzakonjenje službene pragmatike in povišanje draginjskih doklad. Pripomniti še moramo, da je ta povišek tako malenkosten, da komaj znaša nekaj čez dva vinarja predvojne valute na mesec. Vsi cenjeni člani in članice se vljudno vabijo, da vzamejo ta povišek na znanje in v najkrajšem času poravnajo te zneske. Zamudniki se pa vljudno prosijo, da takoj poravnajo svoje zaostanke, da more društvo uspešno delovati v prid svojih članov.

— *Prostovoljno gasilno društvo v Tržiču* se temeljito pripravlja na svoj gasilski praznik dne 28., 29. in 30. junija, ko bo krstilo svojo novo motorno brizgalnico na bencin, če samo povemo, da je stala brizgalna malo manj kot pol milijona kron, potem smo povedali več kot preveč, da je tržiško gasilno društvo marljivo, pridno, požrtvovalno. To vedo ceniti tudi druga društva, ki so se prijavila v prav obilnem številu. Da bo mogoče ukreniti vse potrebno, opozarjamo ona društva, ki do danes še čakajo s prijavo, da to takoj store. Ker je ta dan obenem zlet Gasilske zveze, bi res ne smelo manjkati ni enega društva. Vsa društva, ki se udeleže, imajo po državnih železnicah polovično vožnjo. Natančneje glede sporeda i drugo še sledi. Za danes povemo le toliko, da nastopi tudi gasilski naraščaj s posebno vajo. Komur bije v prsih srce, on ve, kam bo šel na Petrovo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 21. junija 1923.

— **Nedostojna znanstvena debata.** V Ljubljani imamo znanstveni škandalček svoje vrste. Debata o suženjski psihologiji Slovencev je zanesla neke levičarske in desničarske znanstvenike, da so začeli povsem neresen in neprikladen dvoboj, ki uporablja za svoje dokazovanje zgodovinsko znanost. Eni pravijo, da smo Slovenci od pamtiveka suženjsko navdihnjeni in da se radi tega protivimo centralistični državni ureditvi, drugi sklepajo obratno: iz današnjega avtonomističnega razpoloženja Slovencev jim sledi bojevita in svobodoljubna priroda. Seveda je treba take alternative »znanstveno« dokazati in najboljši dokaz je pač tisti iz zgodovine, o kateri se tudi misli, da »posega v naše življenske potrebe«. Milo se stori človeku, ko gleda, kako zajema ta povsem sofističen problem resne znanstvenike in da izhaja iz popolnoma neosnovanih podmen, ki nimajo z realnimi političnimi stališči prav nobenega stika. Najprvo že sam pojem suženjskih in nesuženjskih narodov je sila ohlapen in kolikor nam je znano, o kakšni klasifikaciji zgodovinska znanost nikjer resno ne razpravlja. Politična in kulturna prizadevanja so vendar stvar politične in kulturne zrelosti, ne pa zgodovinskega dokaza o »suženjski« in »nesuženjski« prirodi naših predrnikov ter statističnih popisov »suženjske« ali »nesuženjske« narave današnjih Slovencev. Mislimo, da je veda o socijalnopsiholoških razvojih narodov še tako v povojih, da je zaenkrat njena slovenska kreacija, ki se deli že na dva stališča in dve teoriji, znanstveno še nedostojna. Najbolje bo torej, ako ta prepir čimprej utihne.

— **Iz državne službe so odpuščeni:** Josip Šaut, Franjo Cerkvenik, in Ivan Rengijev, uradniki okrožnega agrarnega urada v Murski Soboti in Friderik Kutin, geometer pri istem uradu v Murski Soboti. Kakor znano, je bil ta urad opuščen.

— **Slovenec sozgraditelj letala brez motorja.** Newyorškemu inženirju Nordmanu se je posrečilo izkonstruirati letalo, ki bi se gibalo brez motorja, in sicer je dosegel to s sodelovanjem slovenskega inženirja J. Kraigherja. Prvi poskusi so dobro uspeli. Kraigher je preletel precejšnjo daljavo v višini par sto čevljev in srečno pristal. Letalo je zelo lahko. Kraigher je doma iz Postojne. Začetkom vojne je bil letalec v avstrijski armadi, ali kmalu je poiskal priliko, da je prišel v srbsko vojsko, kjer je služil kot zrakoplovni nadporočnik. Po vojni je prišel v Ameriko, kjer je zaposlen pri eni največjih zrakoplovnih tvrdk L. W. F. Engineering Co.

— **Pogreb g. Josipa Perdana** bo v petek 22. t. m. ob 16. s tukajšnjega glavnega kolodvora na pokopališče k Sv. Križu, na kar opozarjamo pokojnikove prijatelje in znance.

— **Maturantom letnika 1908 mariborske gimnazije!** Dne 8. julija tl. poteče 15 let naše mature. Da zamoremo obletnico primerno proslaviti, prosim vse tovariše, naj mi naznanijo v najkrajšem času svoj naslov ter sporoče svoje mnenje glede časa, kraja in sporeda proslave. Martin Derenda, postajni načelnik, Zagorje.

— **Geodetom.** Da odpomore našim visokošolcem geodetom in jih uvede v praktično delo, naproša »Klub geodetov«, sekcija Akad. društva jug. teh. vse one gg. geometre in inženerje, ki bi hoteli sprejeti v ferialno prakso geodete I. in II. letnika, da javijo do 25. tm. koliko in pod kakimi pogoji bi jih sprejeli. Cenj. ponudbe naj se pošljejo na naslov: Klub geodetov, sekcija A. D. J. T. Univerza, Ljubljana.

— **Urednik lista »Timesa« v Splitu.** V Split je prispel urednik londonskega velikega dnevnika »Times«, Achille Jan Steens.

— **Nov list v Splitu.** V Splitu je začel izhajati list »Stanar«, organ najemnikov in podnajemnikov.

— **Spomenik kralju Petru v Bosanski Krupi.** V nedeljo 17. tm. je bil v Bos. Krupi postavljen temeljni kamen za spomenik Petru Mrkonjiću, kasnejšemu kralju Petru I. Osvoditelju. Slavnosti se je navzlic hudemu dežju udeležilo 7 tisoč ljudi. V srbski pravoslavni cerkvi se je vršil parastos za pokojnim kraljem, kateremu so prisostvovali tudi člani zagrebškega akademskega društva »Balkan«. Predsednik odbora za postavo spomenika Rista Prodanović je imel nato krasen spominski govor.

— **Govorilne ure za stranke so uvedli** letos klerikalci ig raznih odsekov obč. sveta v »Katol. tiskarni«. Vprašamo, kaj se imajo posamni člani odsekov samo ene stranke razgovarjati s strankami ali celo posvetovati. Ali pa ni morda to »barantanje pod roko« ali pa tajne informacije pri — denuncijantih? Kdor ima kaj pri občini prositi, naj vloži na občinski svet predpisano kolekovano prošnjo in tam se bo stvar rešila javno in sicer če je upravičena in poštena, ugodno, če ne, se bo pa odklonila. »Pod roko« reševati ali gotovim pristašem na ljubo zagotavljati ugodno rešitev, je pa nedopustno, ker je koruptno in proti obč. redu!

— **Česká obec priredi** dne 22. t. m. ob pol 20. zvečer o Narodnem domu predavanje o staročeški godbi, dalje godba na dude in veselični program. Gostje dobrodošli! Bude to originálni novinka, přijďte všichni s vezměte sebou známe. V neděli výlet do Zaloga na ryby, sraz u Kemične továrny o 2 h. odpol.

— **Na žabjo svatbo,** oz. veliko žegnanjsko veselico, ki jo priredi Napredno gospodarsko in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo v nedeljo 24. tm. popoldan v Hribarjevem gaju, opozarjamo zabaveželjno občinstvo že zato, ker bo prireditev po vestnih pripravah prekašala na zabavnosti vse dosedanje krakovsko-trnovske kresne veselice. Kdor se hoče torej pošteno zabavati, naj pride v nedeljo v Hribarjev gaj!

— ***Potovalni učitelj-čevljar.*** Pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani se namesti potovalni učitelj za čevljarsko obrt. Nagrada se določi pogodbeno. Prosilci morajo dokazati strokovno usposobljenost. Prošnje do 15. julija. Natančnejša pojasnila daje Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani. Dunajska cesta št. 22.

— **Treznostno zborovanje.** Da se proslava treznosti v Ljubljani izvrši primerno in praktično, oziroma, da se na treznostni praznik pričnejo vsestranska energična akcija zoper pijančevanje, v to svrho so se združili poklicani faktorji: Zdravstveni odsek za Slovenijo, Socialno skrbstvo pokr. uprave in protialkoholna organizacija »Sveta vojska«. Zdravstveni odsek za Slovenijo razpošilja oblastem, šolam, društvom in drugim korporacijam ter uredništvom časopisov vabila sledeče vsebine: Alkoholizem strašno grasira v Sloveniji. Ako hočemo proti njemu učinkti kaj uspešnega, treba je, da se združimo vsi merodajni činitelji: oblasti, šole, društva in druge korporacije ter naše časopisje. V nedeljo 24. junija bo po srbskem vzorcu po celi Sloveniji »Proslava treznosti«. Za ta dan sklicujejo podpisani v Ljubljani v univerzitetni dvorani (Dvorec) ob pol 10. dopoldne »Treznostno zborovanje«, na katero so vabljeni vsi posamniki in vse korporacije. — Za zdravstveni odsek: Dr. Vlad. Katičić, s. r. — Za socialno skrbstvo: Dr. Franc Goršič s. r. — Za Sv. vojsko« J. Kalan s. r. — Če bi se bila kaka poklicana korporacija oziroma merodajna oseba po zmoti prezrla, je tem potom istotako povabljena k zborovanju.

— **Ekskurzija češkoslovaških tehnikov v Jugoslavijo.** Predvčerajšnjim je prispelo okrog 30 tehnikov iz Prage pod vodstvom prof. Hraskega, našega dobrega znanca in prijatelja, v Ljubljano. Opoldne so kosili v restavraciji »Zvezdi«. Ogledajo si Ljubljano in druge kraje v Sloveniji, na kar odpotujejo proti jugu.

— **Javno kopališče ob Ljubljanici.** Kakor smo že poročali, je občinski svet sklenil zgraditi javno kopališče na desnem bregu Ljubljanice nasproti kopališču Ljubljanskega športnega kluba. Včeraj popoldne so se pripeljali občinski svetovalci klerikalno - komunistične večine na ogled na lice mesta. Komisijo je vodil Pirc. Študirali so teren ob Ljubljanici. Prisoten je bil tudi zidarski mojster Ivan Ogrin. Če bo kaj denarja, bo kopališče v kratkem zgrajeno. Gradil ga bo Ogrin.

— **V našem mestu** so se v zadnjih letih silno zaredile kavke, da so ljudem v pravo nadlego. Za svoje torišče so si izbrale Zvezdo, od koder so pregnale že vse ptice-pevke. Za svoje prenočišče so si izbrale kostanje v Zvezdi. Tu je prenočevalo vsako noč na stotine kavk. Ne glede na to, da ljudem ni baš prijetno ves dan poslušati grdo kričanje te zalege, so kavke vsako jutro puščale vidne sledove na klopeh in stolih, ki so nameščene pod kostanji. Često se je tudi zgodilo, da je dobil kak šetalec, ki se je mirno sprehajal po drevoredu ali se na oddih vsedel na klop pod kostanjem, odpadke črnih ptic na svojo obleko. To je napotilo g. Krapeža, da je naprosil policijo za dovoljenje, da sme streljati to zalego v svrho, da jih preplaši in prepodi iz Zvezde. Zavedajoč se, da po drugih mestih mestni organi skrbe za to, da se uničijo kavke, ki povsodi, kjer se nasele, prepode vse ptice-pevke, je policija rada dala to dovoljenje. Sedaj pa so dobile kavke nepričakovano svojega zagovornika in zaščitnika v »Slovencu«. Pa menda ne za to, ker ni bila vložena posebna prošnja pri znani komisiji v katoliški tiskarni?! No, da, črni list se pač mora zavzemati za črne ptice! Čim jih prepode iz Zvezde, se bodo gotovo iz same hvaležnosti preselile k svojim prijateljem v katoliško tiskarno.

— **Cestna železnica** je pričela zadnje dni voziti ob deževnem vremenu s priklopnimi vozovi. Ta uvedba je bila že zdavna potrebna ob nedeljah in praznikih in ne glede na vreme, ker je promet navedene dni izredno velik. Upamo, da se bodo ti vozovi odslej redno uporabljali.

— **Zakup veleposestniške zemlje invalidom.** Veleposestva, ki spadajo pod agrarno reformo, so primorana v smislu zakonitih predpisov, oddajati interesentom ona poljedelska zemljišča v zakup, ki presegajo maksimum. Zakupnina je zelo nizko odmerjena in je poljedelcem, ki nimajo lastnih zemljišč, z zakupom pri preživljanju izdatno pomagano. Pri oddaji v zakup se pa mora ozirati predvsem na vojne invalide. Zato se je v območju agrarne direkcije v Ljubljani v 175 občinah oddalo 1162 invalidom, vojnim vdovam in sirotam v zakup 704 ha 10 a 82 m² veleposestniških zemljišč.

— **Poškodbe v naših parkih.** Pišejo nam: Mestna občina potrosi vsako leto mnogo tisočev za javne naprave, pred vsem pa za parke. To kaže delo spomladi. Pa poglejte čez par tednov te parke! Na vseh koncih — vandalizem! Poglejte park na Ambroževem trgu, park poleg šentpeterske cerkve in na Taboru. Ko odide zvečer čuvaj iz službe in ker ni blizu policijskega stražnika, se podivjana mladina čuti brez nadzorstva ter uničuje klopi, travo in nasade. Mestna občina naj poskrbi torej tudi za nočno stražo, ker je denar inače v vodo vržen!

— **Iz Beograda na moru** nam piše naročnik: Vem, da ne pomaga tožiti, ko se človeku slabo godi, pa se vendar duša oddahne, ko potoži drugemu svoje gorje. Mi uradniki životarimo, in kdor od starih časov nima kake zaloge, ali počasi umira s svojo družino, ali leze v dolg, dolg in dolg, dokler mu trgovec hoče ali more dajati. Da si olajša uradnik bedno stanje skuša, da naročuje izven Dalmacije življenske potrebščine, meneč, da se bo tako lažje preživel, ali kmalu doživi razočaranje. Na to samo mali primer: Jaz sem naročil ne za hrano, nego za seme pri zaslužni kmetijski družbi za Slovenijo 100 kg krompirja in plačal sem za teh 100 kg in dve vreče 127 dinarjev, a za sam prevoz iz Ljubljane do Biograda na moru 286 Din. Skupaj torej 413 Din. Sama železnica od Ljubljane do Bakra je zaračunala 162.50 Din, društvo »Balkan« v Ljubljani 25 Din itd. To je pretirano, kolikor od železnice, toliko od vseh ostalih društev in odpremnikov, zato pravim, da je to odcruštvo! Tako nas vsak guli, zato nastane vprašanje, kako naj živimo? A. Š.

— **Celjske vesti.** Mestno gledališče. V petek dne 22. tm. gostuje v našem gledališču igralci narodnega gledališča v Mariboru. Vprizori se Rob. Bracova veseloigra »Prava ljubezen«. To je zadnja abonement-predstava v tej sezoni. Novo lekarno je na Cankarjevi cesti otvoril v hiši Celjske posojilnice g. Fedor Grdišnik. Celje ima sedaj tri lekarne. — Mestni magistrat objavlja razglas, glasom katerega je vsled širjenja škrlatice in drugih epidemij prepovedano sestajanje ljudi, na shodih, sejmnih itd. — Matura na realni gimnaziji v Celju. K maturi, katera se je vršila te dni na celjski realni gimnaziji, je bilo priglašenih 13 kandidatov, od katerih je bil eden pred ustnim izpitom odklonjen, trem pa je bil dovoljen ponavljalni izpit v jesenskem roku. Za zrele so bili proglašeni tisti absolvirani osmošolci: Blažon Ernest, Diehl Branko, Lovrač Oskar, Močan Vlad. Nussdorfer Fran, Ravbar Stanko, Ruter Auguštin in Schwab Paver. — Umrlo je v mesecu maju v Celju skupaj 29 oseb in sicer v mestu 5, v invalidskem domu 2, v javni bolnici 22 oseb. — Naraščajski dan Sokolske župe, kateri bi se imel vršiti dne 29. tm. v Celju, je vsled širjenja škrlatice in epidemij preložen na poznejši čas. — Časopisje v Celju. V našem mestu izhaja sedaj šest časopisov. Socijalnodemokratski dnevnik »Naprej« ter tednik »Ljudski Glas«, trikrat na teden demokratska »Nova Doba«, klerikalni mesečnik »Naš dom«, ter dva gospodarska mesečnika.

— **Mariborske vesti.** Pijavke na živilskem trgu. Z ozirom na splošne pritožbe občinstva, da se na živilskem trgu uganja naravnost čifutsko izkoriščanje meščanov tudi s takimi predmeti, ki prodajalca skoro nič ne stanejo, si je Vaš dopisnik v sredo dopoldne natančneje ogledal to življenje na trgu. Trg je bil nenavadno obiskan. Polno prodajalcev in polno blaga, še več pa kupcev. Toda večina revnejših nakupovalcev je morala za gotove stvari odhajati, ker so bile cene previsoke. Par novih krompirčkov 4 K. To priliko so izrabile nekatere pijavke in so po isti ceni in isto količino ponujale tudi star krompir, nekoliko odrgnjen, tako da je bil videti od daleč kot nov. Za borovnice, katerih bo letos mnogo, so zahtevali po 10 K za liter, mladi prodajalci otroci pa so zahtevali tudi za pol litra celo 8 kron. Za jagode na malem papirčku, ki bi jih vse lahko spravil na eno dlan, so deklice iz okolice zahtevale 25 K. Na vprašanje, zakaj tako visoke cene za jagode, ki jih je vendar sam bog dal in jih ni treba še le pridelovati in se radi njih ni nič podražilo, so ti otroci dajali predrzen odgovor, če ne vem, kako se je tudi v mestu vse blago podražilo. Nič ni pomagalo jim dopovedovati, da je blago, katerega treba še le pridelati in morda celo naročevati od zunaj, podvrženo valuti in splošni draginji, taki sadeži pa, kakor so jagode in borovnice in tudi češnje, rastejo ne glede na ceno in draginjo. Očividno imamo tu pred seboj neodpustljivi greh hujskanja okoličanov proti meščanom. Ljudem po deželi manjka pouka, da si okoličan tudi sam podražuje cene blaga, katerega mora kupiti v mestu, ako on celo za tako blago, ki njega nič ne stane, zahteva splošni draginji odgovarjajoče cene. V tem oziru bi podeželska šola lahko vzgojno vplivala vsaj na mladino, ki nabira jagode in borovnice ter jih donaša v mesto na trg. Krivi pa so tudi nakupovalci sami, ker se ne znajo vzdrževati, da bi ne planili tudi po takem blagu, katerega ne potrebujejo neobhodno za preživljanje. Dočim se razumejo vsi prodajalci tudi brez posebne organizacije tako dobro organizirati v določanju cen, da prodajajo vsi eno in isto blago po isti ceni, kakor bi bila kje predpisana, kakor je bila v vojnem času, se prodajalci sami prekašajo v plačilih in preplačilih. Seveda velja to za tiste, ki imajo denar, dočim se reveži vračajo navadno žalostnih obrazov in praznih nakupovalnih posod domov. Uradna kontrola se je to pot zanimala posebno za kokoši. Prodajalci kuretnine se morajo namreč izkazati s potrdilom občine, da je blago njihova last, ker se dogaja mnogo tatvin kuretnine. Zasečili so jih nekaj brez takih potrdil. — Vinska kriza na Štajerskem postaja vkljub obilnim vinotočem vedno občutneja. Cene vinu padajo globoko pod normalo. Vinogradniki so primorani vino razprodajati pod nabavnimi stroški. Tako n. pr. vozijo Haložani svoje vino v Ptuj po 8 K. Tudi v mariborski okolici je vse polno vina po 16 do 24 K. Kriza se pozna tudi v mestu po gostilnah, ki postajajo tudi na večer večinoma prazne, ako nimajo posebno močnega vina in stalnih gostov. Le take gostilne so vkljub draginji še vedno dobro obiskane. Zato so pa, kakor smo že javili, ob nedeljah vinotoči, katerih bo že blizu 50 v najbližnji okolici, splošno dobro obiskani. — Poulična razsvetljava. Štiri leta našega režima v Mariboru je bilo potrebno, da smo se odločili Maribor pokazati v drugi luči kakor smo ga bili vajeni doslej, ko je razsvetljenih samo par glavnih ulic z elektriko, dočim imamo takorekoč pred nosom eno največjih elektraren v Evropi. Te dni so začeli po ulicah pobirati stare plinove kandelabre, ki so ali goreli noč in dan, ali pa so že davno prestali svetiti. Nadomestiti jih hočejo z deloma električno razsvetljavo, deloma s popravljeno plinovo lučjo.

— **Ali je to narodna zavednost?** Prijatelj našega lista nam piše: Mudil sem se pred nekaj dnevi v Ljubljani in sem moral vsled svojega posla obiskati več restavracij, kavarn in hotelov. Poleg nepotrebne švabščine sem opazil na svojo žalost, da nimajo razen par izjem skoro nikjer plačilni natakarji računskih listkov »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Če se jih na to opozori, skomignejo nevljudno z rameni, ter nekaj godrnjajo. Človeka je sram, da je Ljubljana prestolica Slovenije, ki nima v marsičem toliko narodne zavednosti, kakor mi podeželski hribovci, ki se pri vsaki priložnosti pehamo za našo narodno obrambno šolsko družbo. Če gg. plačilni natakarji nimajo toliko narodne zavesti, da bi uvedli C. M. plačilne listke, naj jih vendar njihovi gospodarji poučijo o njihovi dolžnosti.

— *Velik kres z umetnim ognjem* se bo žgal v soboto dne 23. t. m. na Zgornjem Rožniku. Obenem se bo vršil vrtni koncert godbe Zveze jugoslovenskih železničarjev. Začetek ob 19. uri. Vstopnina prosta. Pekli se bodo tudi janci na ražnu. Za jed in dobro pijačo je preskrbljeno. V slučaju slabega vremena bo prireditev na Vidov dan dne 28. t. m.

— **Sleparski mizar.** Včeraj je bil aretiran brezposelni J. S., ki ima na vesti celo vrsto sleparij. Včeraj, med pogrebom svojega brata, je vlomil v stanovanje drugega brata in slednjemu odnesel obleko, vredno okoli 8000 kron. Razen tega je pred kratkim ogoljufal trgovca Šušteršiča na Dolenjskem kolodvoru na prekanjen način. Prišel je k njemu, si izbral precejšnjo množino desk, naložil jih en del na voz in izjavil, da plača kasneje, ko pride po ostale deske. Deske je zapeljal v Šiško in jih prodal mizarju Struklju za 2600 kron, dasiravno so bile vredne 6000 kron. Neki natakarici je izvabil 3000 K in srebrno uro s pretvezo, da jo poroči. S., ki v ostalem nastopa precej žentimensko, se je po prvih dveh sleparijah napotil na Gorenjsko in se po svojem lastnem zatrdilu dobro zabaval. Policija, ki ga ima že dobro zaznamovanega v svojih analih, je napravila konec njegovim avanturam in ga oddala sodišču, da bo imel lepe počitnice.

— **Izredna »velikodušnost«.** Neki Adam Puhl, večkratni milijonar iz Slatine, je izgubil pred kratkim listnico s 45.000 dinarji, ki jih je našla prodajalka časopisov Olga Reich in jih vrnila lastniku. — Slednji ji je »velikodušno« ponudil — 10 Din napitnine. Naravno je, da je to beraško nagrado ogorčeno zavrnila in Puhla tožila, nakar ji je moral plačati 10% najdenine v znesku 4500 Din.

— **Aprilovo vreme?** Stalno deževno ha, rahel dež, ohlajenje do 10 stopinj C jasno in toplo solnce, naenkrat zopet ploha, rahel dež ohlajenje do 10 stopinj C. Kakor vse kaže, se vreme v doglednem času ne bo zboljšalo.

— **Koncert v kavarni »Emona«** se vrši danes v četrtek ob 8. zvečer. Vstop prost.

— *Voziček bogato napolnjen z raznovrstnimi živili* je razstavljen pri tvrdki Sedej-Strnad v Prešernovi ulici. Oglejte si ga in kupujte srečke za tombolo »Gosposvetskega Zvona«. Tombola se vrši v nedeljo dne 24. t. m. ob 15. uri. Vsak zaveden Jugosloven naj kupi srečke! — »Gosposvetski Zvon«.

— **Cenjene dame in gospodične!** Obleke in bluze pere in lika: Prva dunajska higijenična pralnica in svetlolikalnica Pirš in Šimenc, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8.

— **Prijeten in jajčast okus je znak testenin** »Pekatete«. Ako jih kuharica skrbno pripravi, je mi bolje jedi te vrste.

»Mrtvaška roka v »Kinu Tivoli«. Vsled nastalih zaprek se predvaja od danes do nedelje 24. t. m. film »Mrtvaška roka« in ne prvotno naznanjeni film »Peklenska njiva«. — »Mrtvaška roka« je nadaljevanje glasovitega romana »Grof Monte Christo« od Aleksandra Dumasa. Prvorazredna senzacija v 6. dejanjih v glavnih vlogah Max Devrient, Dora Kaiser, W. Lübert.

POSKUŠEN ROPARSKI NAPAD PRI ZLATARJU ČUDNU.

Deset korakov od javne straže — roparski napad. — Ropar je hotel zadaviti prodajalko, njegov pomočnik pa jo je podrl na tla. — Neustrašena prodajalka. — Beg roparjev.

Vlomilci v Ljubljani postajajo vedno bolj predrzni. Že rano zjutraj so se raznesle vesti, da je policija prijela štiri vlomilce na Viču, katera novica pa ni bila točna. V zgodnjih dopoldanskih urah pa je bilo središče javnega prometa, križišče pri glavni pošti — pozorišče drznemu poskušenemu ropu. Tu stoji dan in noč stražnik. No, lopovi se stražnikov, kakor vse kaže, nič več ne boje.

Dva dostojno oblečena, okrog 30letna moža sta danes dopoldne poskusila izvršiti rop v trgovini zlatarja Ivana Čudna (sin) v poslopju Jadranske banke nasproti glavni pošti. Neustrašenemu nastopu prodajalke in nje duhaprisotnosti je pripisovati, da se zločin ni posrečil.

V prodajalno Ivana Čudna je okoli 8.45 vstopil najprej približno 30 let star človek. V prodajalni je bila takrat edino prodajalka Dragica D. Mož je pristopil k njej, rekoč:

»Gospodična, prosim, imam tu v popravilo tale prstan, ki mi je prevelik.«

Gospodična je ogledovala prstan ter mu takoj dala vzorce, da si pomeri in posname mero po mezincu. Izbiral je in končno pripomnil: »Ta bo pravi!« Gospodična je vzorce položila nato v predal pod pultom ter prišleca vprašala o imenu. Neznanec je odgovoril: Menčinger!

Ko je gdč. Dragica, nagnjena preko pulta, beležila to ime, je neznanec nenadoma v momentu, ko je končavala črko »r«, stegnil proti njej roke, jo zgrabil za vrat in jo jel daviti. Prestrašena je odskočila od pulta. Ta trenotek na je vstopil v trgovino drugi neznanec enake starosti, zelo »šik« oblečen, dočim je prvi napravil vtis duševno manjvrednega individuva. Samozavestno in skoraj začuđeno je vzkliknil:

»Kaj pa ta človek hoče? Ali je zblaznel?«

Gospodična Dragica je takoj imela vtis, da mora biti prišlec v sporazumu in v dogovorjeni zvezi z napadalcem. Stisnila se je k zidu ter zakričala: »Na pomoč!«

Napadalec je porabil priliko in blizkoma pobegnil za hrbtom prišleca, ki ga tudi v begu ni oviral, temveč je nasprotno nenadoma prijel prodajalko ter jo vehementno treščil v malo v kotu stoječo omarico, in sicer s tako silo, da so se vsi v omarici se nahajajoči predmeti prevrnili. Obenem jo je s pestjo dvakrat silovito sunil v prsa.

Presenečen, ker je gospodična ostala pri zavesti, se je napadalec nenadoma priklonil in izjavil: »Oprostite gospodična — mislil sem, da je »oni«, pa sem pomotoma sunil vas! Ali hočete, da ga aretiram?« — in že je izginil pri vratih. Gospodična H. je duhaprisotna stekla iz trgovine in opozorila nekega mimoidočega pasanta, da naj pokliče stražnika. Dotični gospod je medtem napadalca, ki je bežal v vežo »Jadranske banke« osebno zasledoval. Vendar se je neznancu posrečilo, da je pobegnil. Poklicana policija je takoj nato vpregla vse sile za lov za obema napadalcema in jima je baje že na sledu. — Bomo videli! Vsekakor pa je zelo značilno za javno varnost v Ljubljani, da si lopovi upajo ob belem dnevu, na najživahnejši točki, takorekoč pred očmi policijske straže izvrševati svoje zločine.

To so obupne razmere!

Julijska krajina.

— **Iz italijanskih zmešnjav.** Neki italijanski odvetnik v Gorici je poslal svojemu klijentu na Vogrskem pismo z novim krajevnim imenom »Villa Bianca«. Na pošti so gledali in premišljevali, kje je ta »Villa Bianca«, ker pa je niso našli, so vrnili pismo odvetniku z opazko, da je kraj neznan. Iz Trsta je poslal nekdo v Gorico dopisnico s slovenskim naslovom. Na tržaški pošti so vtaknili dopisnico v kuverto in napisali naslov po italijansko, na kar je dopisnica srečno prispela v Gorico. Naslovnik je moral plačati kazen radi prenizke frankature.

— ***Za predelsko železnico.*** Fašistovska organizacija je pričela znova opozarjati rimsko vlado na potrebo zgradbe predelske železnice. Sklepajo in odpošiljajo se nove resolucije v Rim. Fašistovskemu ukazu je sledila tudi tržaška trgovska zbornica. V resolucijah se povdarja poleg potrebe nove zveze s severom v glavnem potreba, da se Italija otrese Jugoslavije v železniškem prometu. Vodilna misel teh resolucij je, da bi se škodovalo Jugoslaviji. Ali predelske železnice najbrže še dolgo časa ne bo, ker njeni finančniki velevajo štedenje na vseh koncih in krajih, da se država počasi reši iz svojih finančnih stisk. Po eni strani se javlja pri Italijanih vedno večje zatrjevanje prijateljstva do Jugoslovenov, po drugi pa teče vzporedno strupeno sovraštvo do sosedne jugoslovenske države!

Borzna poročila.

— **Curih, 21. junija.** (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.37, Berlin 0.0045, Amsterdam 218.15, Newyork 5.656, London 25.71, Pariz 34.75, Milan 25.35, Praga 16.71, Budimpešta 0.065, Bukarešta 2.70, Varšava 0.0045, Dunaj 0.00785, avstr. žig. krone 0.00785, Sofija 7.35.

— **Curih, 20. junija.** (Direktno.) Beograd 6.30, Berlin 0.0047, Praga 16.72, Milan 25.40, Pariz 34.80, London 25.72, Newyork 5.565.

— **Trst, 20. junija.** Beograd 25.10, Berlin 0.018, Praga 66.25, Pariz 137.25, London 101.65, Newyork 21.90, Curih 390.—.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Meblovana soba,
zelo lepa, popolnoma separirana SE ODDA BOLJŠEMU GOSPODU TAKOJ ali s 1. julijem. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 6427

Učiteljica *prevzame med počitnicami pouk za izpit v meščansko šolo ali prvi letnik učiteljišče, proti vsej oskrbi v hiši.* — Ponudbe pod Učiteljica/6415 na upravo »Slov. Naroda«.

Proda se pisalna miza, bencinski sodi, marmornate plošče in dve kompletni okni.
Naslov: *»Promet«, Miklošičeva cesta št. 4.* 6414

Gozdarski pristav,
mlajša moč, samec, absolvent gozdarske šole, SE TAKOJ SPREJME. — Ponudbe z zahtevami na *Gozdno upravo Vin. Jur. Thurna, Ravne-Guštanj.* 6426

Potrebujem trgovskega pomočnika
ki je vešč in popolnoma izurjen v manufakturi in železnini ter dober samostojen prodajalec. Nastop takoj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6423

Prazen kabinet se odda
s 1. julijem samo solidni gospodični, event. gospodu. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6418

Stiskalnico za furnir
(Fournierpresse), novo ali že rabljeno v dobrem stanju, KUPIM. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Fournir/6410«.

Vizitke in kuverte
priporoča
Narodna tiskarna
v Ljubljani.

Stojalo za note
(Notenwagerl) in 2 DOBRO OHRANJENI POSTELJI PO UGODNI CENI NA PRODAJ. — Bleiweisova cesta 15/III, vrata 16. 6419

LEPO POSESTVO
v Celovcu (Klagenfurt), sastoječe iz ene vile, tovarnega poslopja, gospodarskega poslopja, z velikim dvoriščem in vrtom prodaje se po ceni iz obiteljskih razlogov. Pobliže obavjesti pri V. KUCERA, Zagreb, Ilica 21.

Več dobrih
pleskarskih pomočnikov
sprejme proti dobri plači
JOSIP JUG, LJUBLJANA, Rimska cesta 16

Vogalno parcelo
blizu glavnega kolodvora že z napeljano kanalizacijo, vodovodom in elektriko prodam, kakor par konj s popolno opremo in težkim vozom. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 6388

Zahvala.

Prijetna dolžnost me veže, da se kar najtopleje zahvalim prijateljem in tistim tvorniškim podjetjem, ki so se me ob petinpedesetletnici mojega dela prijazno spomnili. Delo mi je bilo od mladih nog potreba in zato smatram vse čestitke samo za priznanje delu. Priznanje delu pa naj bodri ves obrtni stan, zlasti pa naš obrtni naraščaj k tisti vztrajnosti, ki premaguje vse zapreke in ustvarja zadovoljnost in blagostanje.

V Ljubljani, dne 29. junija 1923.

August Žabkar,
predsednik Strojnih livarn in tovarn d. d. Ljubljana.

✚

Pogreb blagopokojnega nepozabnega soproga, sina, brata, strica, zeta in svaka, gospoda

Josipa Perdana
veletrgovca in posestnika

se bo vršil v petek, dne 22. t. m. ob štirih popoldne iz tukajšnjega glavnega kolodvora na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v ponedeljek v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, 21. junija 1923.

Rodbine Perdan-Hieng-Urbanc.

Otroški voziček
SE CENO PRODA. — Več se poizve: *Emonska cesta 10* (pritličje, na koncu hiše). 6431

Moško kolo,
skoraj novo, SE PO NIZKI CENI PRODA. — Naslov pove uprava »Slov. Nar«. 6429

Trgovski pomočnik
(MANUFAKTURIST)
SE SPREJME V VEČJO TRGOVINO NA DEŽELI. — Ponudbe pod »Štajersko/6422« na upravo »Slov. Naroda«.

Proda se AUTO,
štirisedežen, 5/12 HP, v popolnoma dobrem stanju; zelo mala poraba bencina. — *»Jadran«, kemična tovarna, Novi Vodmat, Zaloška cesta 95.* 6407

Iščem mesta kot obratovodja ali elektrik,
izvežban sem tudi v strojnem ključavničarstvu — popolnoma samostojna moč. — Ponudbe pod »Zanesljiv« na podružnico »Slov. Naroda«, Celje. 6421

Prodam HIŠO
(4 sobami 3 kuhinjam, kletjo (4 sobe, 3 kuhinje, klet, drvarnica, sadni vrt) na periferiji mesta Ljubljane. Cena 160.000 dinarjev. — Ponudbe pod »Lepa priložnost/6416« na upravo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša,
pripravna za vsako večjo obrt ali trgovino; tudi za vinsko trgovino. — Hiša se nahaja pol ure od Ljubljane, v Dravljah št. 79 (Pavel Goljar). 6405

Meblovano sobo
s posebnim vhodom IŠČE s 1. julijem CARINSKI URADNIK. — Najemnina postranska stvar. — Ponudbe na upravo »Sl. Naroda« pod Carinski uradnik/6409.

Stanovanje
in zdrava domača hrana z instrukcijo
se da za prihodnje šolsko leto dijaku ali dijakinji nižje srednje šole in sicer tistemu, ki bi posodil takoj 25.000 Din pošteni uradniški družini. V hiši je tudi na razpolago klavir z event. podukom. Blagohotne ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „17.-6-1/6432,

Naznanjam
vsem odjemalcem sodavice, da pričnem s
prvim julijem
izdelovati
sodavičarsko obrt
v Radečah pri Zidanemmostu
Milka Regel, Vrhnika.

Voz na dve kolesi
(ciza) ter štiridelna ŽELEZNA VRATA NAPRODAJ. Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 6355

Dobra šivilja
IŠČE DELA ZA NA DOM. — Poizve se v hotelu »Tivoli«. Telefon 355. 6372

Službo išče
ABSOLVENT srednje tehnične šole. Nastopi tudi kot strojni ključavničar. — Ponudbe je poslati pod »Vztrajnost/6376« na upravo »Slov. Naroda«.

Čevljarji pozor!
PRODA SE ČEVLJARSKI STROJ (cilinder), jako dobro ohranjen za 1750 Din. — Vpraša se: Spodnja Šiška, Celovška cesta 82 (pri Josipu Prešernu). 6351

Spalnica
IZ HRASTOVEGA LESA, kompletna, popolnoma nova, solidno delo, *se radi pomanjkanje prostora ugodno proda.* Cena 5500 Din. — Ogleda se od 15. do 18. ure. — Naslov pove uprava lista. 6406

V NAJEM VZAMEM POSESTVO
50 do 80 oralov veliko, event. tudi več, *za daljšo dobo proti dobri najemnini.* Posestvo naj bi imelo večjo stanovanjsko hišo in gospodarska poslopja, živi in mrtvi inventar. — Naslov: *Hinko Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18, I. nadstropje* (poleg sodišča). 6412

Seznanila bi se rada
dva preprosta, inteligentna gospoda, uradnika (eden Dunajčan), v svrho skupnih nedeljskih izletov *z dvema gospodičnama do 22 let.* Reflektira se samo na duhovite dame veselega in muzikaličnega značaja. — Ponudbe, event. s slikami, proti zajamčeni vrnitvi in diskreciji, pod »Odkritosrčnost K. V./6413« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Išče se stanovanje
V LJUBLJANI, v stari ali novi hiši (vili), obstoječe iz 2 do 3 sob s pritiklinami ZA TAKOJ ali POZNEJE. — Najemnina postranska stvar; plača se tudi za eno leto naprej. — Ponudbe pod »Stanovanje« na anončni zavod Drago Beseljak, Sodna ulica 5, Ljubljana. 6353

Lesni strokovnjak
iz Trsta, z dolgoletno prakso in s trgovsko predizobrazbo, popolnoma vešč tudi italijanskega ter deloma francoskega jezika, IŠČE odgovarjajoče MESTO PRI VEČJEM PODJETJU ali ŽAGI V JUGOSLAVIJI. — Ponudbe pod »Lesni strokovnjak« na: *Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.* 6323

Naprodaj imam več vil,
MALIH IN VELIKIH HIŠ s prostim stanovanjem in brez stanovanja, HIŠE Z OBRTJO, GOSTILNO IN INDUSTRIJSKA PODJETJA, PARCELE, GOZDOVE, TRGOVINE Z INVENTARJEM IN S PREVZETJEM BLAGA, MLINE IN ŽAGE, GRAŠČINE z arondiranimi zemljišči v Ljubljani in izven Ljubljane. *Ugodne cene in ugodni prodajni pogoji!* — Resni kupci naj se zglase: *Hinko Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 18, I. nadstr., poleg sodišča.* 6411

Posojilnica v Logatcu,
reg. zadr. z om. poroštvom
vabi cenjene zadružnike na
redni občni zbor,
ki se vrši dne 1. julija tek. leta ob dveh popoldne v njeni pisarni.

Dnevni red:
1. Poročilo ravnateljstva;
2. poročilo nadzorstva;
3. potrjenje letnega računa in razdelitev dobička;
4. volitev ravnateljstva in nadzorstva;
5. predlogi in nasveti zadružnikov.

6425 RAVNATELJSTVO.

Krojaški šivalni stroj,
v najboljšem stanu, PO ZELO UGODNI CENI NA PRODAJ. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6331

Kupujem KUMNO
V VSAKI MNOŽINI. *Ponudbe z vzorci in najnižjo ceno na* LJUDEVIT SIRC, KRANJ. 6347

Kupim 5–6 zdravih močnih polenjakov.
Ponudbe na *Albert Kolenz, Brežice.* 6377

Kumno, janež,
RDEČO DETELJO, SEMENSKO AJDO, LIPOVO CVETJE, SUHE GOBE itd. *plačuje najbolje* — SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 6275

Britvice,
že rabljene (Gillete, Mem itd.) SE SPREJEMAJO V ELEKTRIČNO BRUŠENJE *v drogeriji »Adria«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5.* — Zunanja naročila hitro in točno! 6283

Športne, vojaške
in
železničarske čepice
izdeluje **P. Semko,** krznar Križevniška ulica 7. 2712

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
(popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-I.

Banatsko moko Ia
NA VREČE I VAGONE RAZPRODAJA *M. Bielic, Dunajska cesta 33* (pri »Balkanu«) *uz najnižje dnevne ciene.* 6383

Išče se DRUŽABNIK
s primernim kapitalom v že dobro vpeljano trgovino v prometnem mestu na Štajerskem. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Sigurna bodočnost/6287«.

Oves,
koruzo I^a
na vreče in vagone razprodaja **M. Bielic,** Dunajska cesta 33, pri „Balkanu“, po najnižjih dnevnih cenah. 6384

Banatsko pšenico Ia
RAZPRODAJA NA VAGONE, paritet svaka postaja u Sloveniji.
M. BIELIĆ, Dunajska cesta št. 33 (pri »Balkanu«). 6386

Trstje za strope
izdelujem z najmodernimi stroji in iz najboljšega materijala ter dobavljam v vsaki množini po najnižji dnevni ceni
I. Jugoslovanska tvornica Bakalu
JOS. R. PUH, LJUBLJANA
Gradaška ul. 22. Tel. 531.

Otroški vozički
več vrst. Dvokolesa raznih modelov, najnovejši motorčki amerikanskega tipa „EWANS“. Velika zaloga pnevmatike in delov po najnižji ceni. Sprejemajo se tudi vsa popravila, emailiranje in poniklanje. TRIBUNA F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

NAPRODAJ JE
krasno posestvo,
obsegajoče 16 oralov, v ravnini, v sredi vasi, oddaljeno četrt ure od železniške postaje in eno uro od Slovenjgradca. Poslopje je v dobrem stanju. Za to hišo se lahko dobi gostilniška koncesija in trgovina z mešanim blagom; vodna moč za mlin. — Vpraša se pri: *Gustav Kraupa, restavracija Dovže, p. Mislinje.* 6396

Poznani Maršnerjevi
„šumeči“
(Brause)
limonadni praški kakor tudi vse vrste bonbonov, keksov, čokolade, vafelnov za sladoled itd. se dobi vedno v veliki izbiri pri tvrdki
Josip Vitek
Ljubljana, Krekov trg 8.
(zraven Mestnega doma.)
Zahtevajte cenik! Na debelo
5609

Ugodna prilika.
Proda se po nizki ceni več popolnoma novih, kompletnih
strojev za izdelovanje zbitih čevljev.
Natančneje poizvedbe v upravi Slov. Naroda pod **Stroji 6403.**

Aluminijevo in emajlirano kuhinjsko posodo
železne potrebščine za stavbe, razna orodja za obrtnike, stroje za poljedeljstvo, štedilnike, vse vrste obličev in žag ter vse drugo v železninsko stroko spadajoče blago dobite po znižanih cenah pri novo ustanovljeni tvrdki
Triglav, Stanko Florjančič, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 35 (preje Mencingerjev lokal).

Kdo hoče pristopiti s kapitalom od **500.000·—** do **1,500.000·— Din** kot tihi
družabnik
k zelo plodonosnemu podjetju? Varnost zasigurana z vknjižbo na prvo mesto. Ceujene ponudbe na upravo Sl. Narod pod „Razširjenje obrata-5986“.

Oglas
dražbe hrastovih debel.
Temeljem dozvole ministrstva šuma i rudnika Beograd, od 26. augusta 1922 br. 16709/22 proda graščak Josip pl. Kiepach iz Križevca dne 6. augusta 1923 ob 11. dopoldne potom javne pismene dražbe 7324 kom. hrastovih debel z vsebino 16720m³, katero blago se nahaja v gozdih: Perivoj, Cerine, Osredek, Seča, Fumetek in Globočec, okraja Križevci, upravne občine Raven za izklicno ceno Dinarjev 4.000,000. — Vsi gozdovi leže odnosno gravitirajo na cesto Križevci — Zaistovec.
Pismene ponudbe obložene z 10 % varščino izklicne cene, naj se izroče dne 6. avgusta 1923 do 11. dopoldne v pisarno uprave vlastelinstva. Natančnejša dražbene pogoje lahko interesenti pogledajo vsak dan v imenovani pisarni, kjer dobe tudi pobližja navodila.

Prager Presse
Znižanje naročnine.
Naročnina na dokazano najrazširjenejši nemški dnevnik v Češkoslovaški Republiki in v tujini
Prager Presse
znaša sedaj za Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev mesečno samo
za jutranje in večerno izdanje . . . . . Din 40·—;
samo jutranje izdanje . . . . . Din 28·—;
poedina številka jutranja z večerno . . . . . Din 1·80;
številka nedeljsko izdanje z ilustrovano prilogo . . . Din 3·—.
Prager Presse prinaša najbolje in objektivne informacije o dogodkih, trgovskih, finančnih in industrijskih razmerah Male Antante, Srednje Evrope in vseh drugih držav, posreduje vrlo in neprestano vzajemne poslovne zveze vsake vrste (iskanje in ponudbe vsakovrstnega blaga) tako da je največji in najuspešnejši oglasnik.
Številke na ogled in ponudbe oglasov brezplačno.
Uprava PRAGER PRESSE, Praga III.
Nedudova 5. (Češkoslovaška Republika.)
Račun poštnega čekovnega urada v Zagrebu 40.156.
„ „ „ „ „ Ljubljani 20.264.
„ pri Podružnici Ljubljanske kreditne banke v Mariboru 11.258

Prometni zavod za premog
d. d.
v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti, v celih vagonih po orig. cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.
Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II. Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Zahvala.

Ko smo po petih letih zagrebli v domači zemlji leta 1918. v Judenburgu med drugimi žrtvami ustreljenega preljubljenega našega moža oz. očeta, brata itd.

Antona Hafnerja

ki je z mladim svojim življenjem poplačal svojo jugoslovansko prepričanje, nam je srčna dolžnost, da se iz dna srca zahvalimo vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je tako veličastno izvršil prevoz in pokop nepozabnega nam Antona.

V prvi vrsti se nam je zahvaliti odboru za prevoz judenburških žrtev, zlasti preblagemu g. dr. **Jamarju,** nadalje vsem požrtvovalnim rodoljubom, ki so ali darovali v denarju ali se kako drugače žrtvovali za dostojno priredbo prevoza in pogreba, mestnemu pogrebnemu zavodu v Ljubljani za preobilo skrb, vsem udeležencem pri pogrebu, zlasti zastopnikom uradov, vojaštva, obrti in trgovine, godbam, pevskim društvom in vsem drugim, ki jih ne moremo naštevati posebej.

Zahvaljeni vsi oni, ki so poklonili obilico cvetja in vsi, ki so že med prevozom pozdravili spomin pokojnikov.

Tolaži nas zavest, da v veliki svoji bolí nismo sami.

Godešič, 21. junija 1923.

Vinko Hafner, brat, v imenu vse rodbine.

Otvoritev trgovine!

P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel **delikatesno in špecerijsko trgovino** od centralne vnovčevalnice v Stritarjevi ulici, katere izdelke bom še vnaprej prodajal.

Trgovino sem prenesel v popolnoma na novo urejene prostore

v Stritarjevo ulico št. 2

ter jo bom vodil na svoj lasten račun v še večjem obsegu kot dosedaj.

Vse cenj. odjemalce zagotavljam, kot dosedanji poslovodja, tudi vnaprej najvestnejše postrežbe ter se priporočam

z odličnim spoštovanjem

Anton Verbič.